

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

MEIJU RAJANIEMI

Tunnuslukuanalyysi

Koronaepidemian vaikutus Pirkanmaalaisiin
kahvila-ravintola-alan yrityksiin

LIIKETALouden TUTKINTO-OHJELMA
2024

TIIVISTELMÄ

Rajaniemi, Meiju: Tunnuslukuanalyysi – Koronaepidemian vaikutus Pirkanmaalaisiin ravintola-alan yrityksiin

Opinnäytetyö, AMK

Liiketalous

Kesäkuu 2024

Sivumäärä: 54

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia koronaepidemian aiheuttamia taloudellisia vaikutuksia Pirkanmaalaisiin kahvila-ravintolatoimialan yrityksiin. Työssä tarkasteltiin yritysten taloudellisia tilanteita vuosien 2019–2023 väliseltä ajalta. Tutkimuksen tarkoitus oli arvioida yritysten taloudellisen tilan muutosta tarkastelujakson ajalta.

Tavoitteena oli tarkastella koronakriisin vaikutuksia ravintola-alan yritysten kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuihin ja vertailla niitä sekä keskenään että alan yleisten tunnuslukujen keskiarvoihin. Työssä pyrittiin antamaan yleiskuva yritysten taloudellisen tilanteen kehityksestä.

Työ toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena, joka pohjautui pääasiassa teoreettiseen aineistoon sekä vertailevaan tunnuslukuanalyysiin. Työssä kuvattiin ja tulkittiin tutkimuksen kohteena olevien kahvila-ravintoloiden taloudellista tilaa tunnusluvuista saatujen numeeristen tulosten perusteella. Empiirinen osuus aloitettiin esittelemällä opinnäytetyöhön mukaan otettujen ravintoloiden taustatietoja. Kahvila-ravintoloiden tunnuslukujen kehitystä tarkasteltiin jokaisen vertailuun valitun yrityksen osalta erikseen sekä vertaamalla niitä toisiinsa ja toimialan keskimääräisiin arvoihin, jotta saatiin laajempaa perspektiiviä alan taloudellisesta kehityksestä tarkastelujakson ajalta.

Tutkimuksen tulosten perusteella yrityksillä oli lieviä vaikeuksia selviytyä epidemian haasteista, mutta yritykset, joiden maksukyky ja kannattavuus olivat jo lähtökohtaisesti kunnossa, selviytyivät vaikeuksista paremmin.

Avainsanat: tilinpäätös, tunnusluvut, kannattavuus, maksuvalmius, vakavaraisuus

ABSTRACT

Rajaniemi, Meiju: Financial analysis - The impact of the corona epidemic on restaurant industry in Pirkanmaa

Bachelor's thesis

Business Administration

June 2024

Number of pages: 54

The purpose of this thesis was to analyze the financial impact of the Corona epidemic on companies in the café-restaurant industry in Pirkanmaa. The work examined the financial situations of companies from 2019 to 2023. The purpose of the study was to assess the change in the financial status of the companies during the review period.

The goal was to examine the effects of the corona crisis on the profitability, liquidity and solidity indicators of companies in the restaurant industry and compare them both with each other and with the averages of the industry's general indicators. The work aimed to give an overview of the development of the financial situation of the companies.

The work was carried out as a quantitative study, which was mainly based on theoretical material and a comparative key figure analysis. The work described and interpreted the financial condition of the cafe-restaurants that were the subject of the study based on the numerical results obtained from the indicators. The empirical part started by presenting the background information of the restaurants included in the thesis. The development of the cafe-restaurants' indicators was examined for each company selected for comparison separately and by comparing them to the industry's average values, in order to access a broader perspective on the industry's economic development during the review period.

Based on the results, companies had mild difficulties in coping with the epidemic challenges. Those companies whose liquidity and profitability were in good condition from the beginning coped better during the epidemic.

Keywords: financial statement, key figures, profitability, liquidity, solidity

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUSONGELMA JA MENETELMÄT	6
2.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite	6
2.2 Tutkimuksen rajaus ja menetelmät	6
2.3 Viitekehys	7
3 TILINPÄÄTÖS	8
3.1 Tilinpäätös	8
3.2 Tase	9
3.3 Tuloslaskelma	10
3.4 Liitetiedot	12
4 TUNNUSLUKUANALYYSI	12
4.1 Tunnusluvut	12
4.2 Kannattavuus	14
4.3 Maksuvalmius	17
4.4 Vakavaraisuus	20
4.5 Tehokkuuden tunnusluvut	22
5 KORONAEPIDEMIAN VAIKUTUS RAVINTOLA-ALALLA	24
5.1 Korona ja rajoitukset	24
5.2 Valtion tuet yrityksille	25
6 TUNNUSLUKUANALYYSI	27
6.1 Yritys Alpha	28
6.2 Yritys Bravo	29
6.3 Yritys Charlie	30
6.4 Yritys Delta	30
6.5 Yritys Echo	31
7 VERTAILU	32
7.1 Liikevaihdon muutos	32
7.2 Kannattavuuden muutos	34
7.3 Maksuvalmiuden muutos	41
7.4 Vakavaraisuuden muutos	43
8 YHTEENVETO	46
LÄHTEET	50
LIITE 1: OPINNÄYTETYÖHÖN LASKETUT TUNNUSLUVUT	52

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö käsittelee tilinpäätöksien kautta tehtyä tunnuslukuanalyysiä, jossa tarkastellaan yritysten taloudellista tilaa ja sen kehitystä vuosina 2019–2023. Opinnäytetyöhön valittujen yritysten tunnuslukuja vertaillaan sekä keskenään että toimialan keskiarvolukuihin. Lisäksi opinnäytetyössä tarkastellaan koronaepidemian aikaansaamia muutoksia yritysten taloudellisiin tilanteisiin.

Tutkimusaihe on valittu vastaamaan kirjoittajan opintosuuntautumisen ja kiinnostuksen kohteita. Työn kirjoittaja on opinnoissaan suuntautunut taloushallintoon ja kokenut kirjanpitoon sekä yrityksen taloudellisen tilan analysointiin liittyvät opinnot kiinnostaviksi ja mielekkäiksi.

Työn alussa kuvataan työn tarkoitus, määritellään tavoitteet sekä rajataan tutkimusaihe. Tutkimuskokonaisuuden hahmottamiseksi on laadittu käsitteellinen viitekehys. Teoriaosuuden alussa työssä käsitellään tilinpäätöstä, tase- ja tuloslaskelmaa sekä tilinpäätöksen liitetietoja. Tutkimuksessa esitellään tunnuslukuanalyysi menetelmä sekä menetelmän varsinaiset tunnusluvut ja niiden laskentaperiaatteet. Tutkimuksen kohteena olevat yritykset ovat tutkimuksessa käsitelty anonyymisti.

2 TUTKIMUSONGELMA JA MENETELMÄT

2.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan koronaepidemian vaikutuksia viiteen Pirkanmaalaiseen kahvila-ravintolatoimialan yritykseen. Työn tarkoituksena on tunnuslukuanalyysiä hyväksikäyttäen verrata yritysten taloudellista tilannetta ennen koronaepidemiaa, sen aikana sekä jälkeen. Aihe on tärkeä, koska koronan vaikutuksia ravintolatoimialan taloudelliseen tilanteeseen ei ole vielä tutkittu tarpeeksi. Aiheesta ei löydy yrityksille riittävästi tietoa, jotta tulevaisuudessa kahvila-ravintoloiden olisi helpompi ennaltaehkäistä eteen tulevia taloudellisia haasteita ja ongelmia uusien epidemioiden ilmaantuessa.

Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa koronaepidemian vaikutuksista kahvila-ravintolatoimialan yritysten taloudellisiin tilanteisiin, maksuvalmiuteen sekä vakavaraisuuteen. Opinnäytetyössä taloudellisten tilanteiden tutkiminen tapahtuu tunnuslukuanalyysin kautta. Tunnusluvut on laskettu yritysten vuosien 2019–2023 tilipäätöstietojen perusteella.

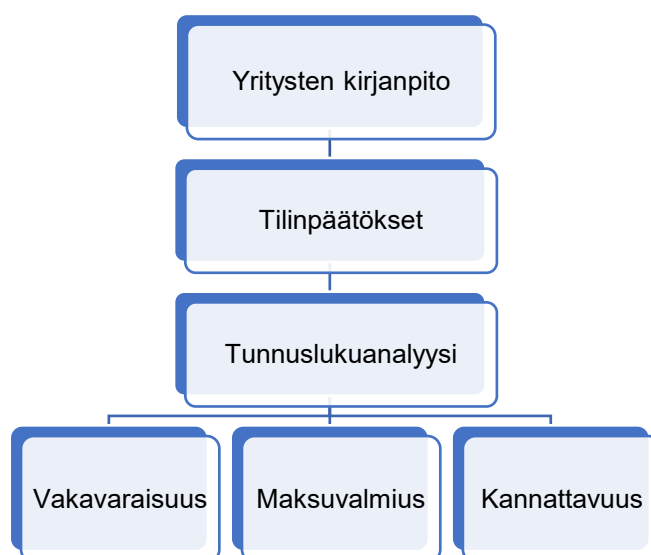
2.2 Tutkimuksen rajaus ja menetelmät

Valittu tutkimusmenetelmä ja analysoinnin kohteena olevat yritykset toimivat aihetta rajaavina tekijöinä. Työn teoria- ja empiriaosuutta on tarkemmin rajattu valitsemalla tutkimusmenetelmäksi tunnuslukuanalyysi. Tutkimuksen luotettavuutta eli reliabiliteettia voidaan arvioida tutkimuksen kyvyllä tuottaa ei-sattumanvaraisia tuloksia (Valli, 2015, luku 10). Tutkimus pohjautuu yritysten virallisista tilinpäätöksistä saatuun informaatioon, joten tutkimusaineistoa voidaan pitää luotettavana. Tutkimus voidaan todeta reliaabeliksi, koska tutkimustulokset ovat tunnuslukuanalyysiä käytettäessä toistettavissa. Tutkimuksessa esitettävät kaaviot pohjautuvat Excel-taulukko-ohjelmaan luodun tunnuslukuanalyysin tuottamaan numeeriseen tietoon. Tunnuslukujen laskennassa on jätetty pois tuloksen ja taseen oikaisut. Tutkimuksessa ei käsitellä valtion yrityksille tarjoamien tukien vaikutusta yritysten talouteen puutteellisten liitetietojen

vuoksi. Opinnäytetyön pätevyyttä eli validiteettia voidaan arvioida mittarin tai tutkimusmenetelmän kyvyllä mitata sitä, mitä tutkimuksella tutkitaan. Tutkimuksessa yritysten taloudellisia tilanteita tarkastellaan ainoastaan tunnuslukuanalyysin kautta. Tunnusluvut valikoituivat analyysin kohteiden mukaan, jotta ne tarjoaisivat parhaan käsityksen yritysten taloudellisesta tilasta. Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Määrällisessä tutkimusmenetelmässä tietoa tarkastellaan numeerisesti, eli tutkittavia asioita ja niiden ominaisuuksia kuvaillaan numeroiden avulla (Vilkkä, 2007, 14). Tunnuslukuanalyysi perustuu tilinpäätöksistä saatuihin numeerisiin arvoihin ja niiden analysointiin.

2.3 Viitekehys

Viitekehys esittelee työn keskeiset käsitteet ja auttaa määrittelemään näiden keskinäiset suhteet (Ojasalo ym., 2015, s. 25.) Koronaepidemia toi mukanaan paljon epävarmuutta ja rajoituksia yritysten toimintaan rantautuessaan Suomeen vuonna 2020. Rajoitustoimenpiteillä ajateltiin yleisesti olevan negatiivinen vaikutus ravintola-alan yritysten maksuvalmiuteen ja kannattavuuteen. Alla kuviossa 1 kuvataan tämän opinnäytetyön käsitteellistä viitekehystä.

Kuvio 1. Käsitteellinen viitekehys.

Yritysten taloudellisen tilanteen hahmottamisen perustana on kirjanpidon tuottama tilinpäätösinformaatio. Tilinpäätöksien tuottamien tietojen perusteella suoritettu tunnuslukuanalyysi antaa yksityiskohtaisempaa tietoa yrityksen taloudellisesta tilasta tunnuslukujen muodossa. Tämän opinnäytetyön tunnuslukuanalyysissä on keskitytty tuottamaan tietoa vakavaraisuuden, maksuvalmiuden sekä kannattavuuden tunnusluvuista.

3 TILINPÄÄTÖS

3.1 Tilinpäätös

Tilinpäätös on tilikauden päätyttyä laadittava yhtenäinen kokonaisuus, joka sisältää yrityksen taloudellista asemaa kuvaavan taseen, tuloksen muodostumista kuvaavan tuloslaskelman sekä näihin liittyvät liitetiedot. Kirjanpitolain mukaisesti tilinpäätöksen tulee sisältää varojen hankintaa ja niiden käyttöä selvittävä rahoituslaskelma, mikäli kirjanpitovelvollinen on suuryritys tai yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö. Tilinpäätös laaditaan aina suoriteperusteisesti hyvää kirjanpitotapaa noudattaen ja siinä tulee esittää myös tuloslaskelman ja taseen erien vertailutiedot viimeistä edelliseltä tilikaudelta. Yrityksen koosta ja asemasta riippuen tulee tilinpäätökseen liittää lisäksi rahoituslaskelma ja toimintakertomus (KirjPL 1336/1997, 3 luku 1 §).

Tilinpäätös laaditaan noudattaen kirjanpitolaissa määriteltyjä yleisiä tilinpäätösperiaatteita. Kirjanpitolaissa määrätään, että tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen taloudellisesta asemasta ja toiminnan tuloksesta olennaisuusperiaatteen mukaisesti ottaen kuitenkin huomioon kirjanpitovelvollisen harjoittaman toiminnan laatu ja laajuus. Olennaisuusperiaatteen mukaisesti tilinpäätöksessä tarvittava tieto on oleellinen, jos sen pois jättämisen tai väärin ilmoittamisen voidaan odottaa kohtuullisesti vaikuttavan tilinpäätöksen tiedon käyttäjien päätöksiin. Olennaisena pidetyn tiedon arviointi tulee kohdistaa kokonaisuus huomioiden. (KirjPL 1336/1997, 3 luku 2 §). Tilinpäätöksen

laatimisessa noudatetaan myös johdonmukaisuutta ja varovaisuutta. Yleisen tilinpäätösperiaatteen mukaisesti yrityksen toiminnan oletetaan jatkuvan tois- taiseksi. Taseen arvostuksessa käytetään tulonodotuksia ja tasejatkuvuu- dessa tilikauden päättävä tase toimii seuraavan tilikauden avauksen perus- teena. (Salmi, 2020, luku 1 kohta 7.)

3.2 Tase

Tase esittää yrityksen taloudellisen tilanteen tilinpäätöshetkellä. Tase on ja- oteltu kahteen osa-alueeseen, taseen vastaavaa ja vastattavaa puoliin. Ta- seen vastaavaa puoli kuvastaa yrityksen varallisuutta ja vastattavaa puoli yri- tystoimintaan sitoutuneiden pääomien rahoitusta. Vastaavaa puoli jaotellaan edelleen kahteen osaan: pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin. Pysyvien vastaavien puolella esitetään erät, joiden tarkoitus on tuottaa yritykselle tuloa useammalla tilikaudella ja vaihtuvien vastaavien puolella erät, jotka tuottavat tuloa vain yh- den tilikauden aikana. (Kerbs, 2023, s. 66.)

Pysyviä vastaavia ovat aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset. Aineettomia hyödykkeitä ovat esimerkiksi kehittämismenot, ennakkomaksut ja aineettomat oikeudet, kuten lisenssit tai liikenneluvat. Aineellisiin hyödykkei- siin kuuluvat muun muassa maa- ja vesialueet, yrityksen rakennukset, koneet ja kalusto sekä ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat. Taseen vaihtuviin vastaaviin luetaan yrityksen vaihto-omaisuus: varastot, saamiset, rahoitusar- vopaperit, rahat ja pankkisaamiset. Saamiset jaetaan pitkäaikaisiin, yli vuoden päästä erääntyviin saamisiin ja lyhytaikaisiin saamisiin. Saamiset voivat sisäl- tää myynti-, laina- tai siirtosaamisia. (Kerbs, 2023, s.70.)

Vastattavaa puolella esitetään yrityksen oma pääoma sekä vieraspääoma, joka voidaan edelleen jaotella lyhyt- ja pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan. Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät velat lasketaan pitkäaikaiseksi. (Kerbs, 2023, s 78, 84.) Oma pääoma koostuu yritykseen sijoitetusta pääomasta, ar- vonkorotuksista ja kertyneistä voittovaroista, joita ei ole maksettu ulos osin- koina yrityksen osakkaille.

3.3 Tuloslaskelma

Tilinpäätöksen tuloslaskelma sisältää kuvauksen yrityksen tilikauden aikaisista menoista ja tuloista, joiden erotuksena saadaan tilikauden voitto tai tappio. (Kerbs, 2023, s. 53). Kirjanpitoasetus (Kirjanpitoasetus 1339/1997, 1–2 §) antaa valita kahden tuloslaskelma kaavan väliltä; kululajikohtainen tai toimintokohtainen tuloslaskelma. Suomessa on yleisemmin käytetty kululajikohtaista tuloslaskelma kaavaa, jossa liiketoiminnan kulut esitetään luonteensa mukaisessa järjestyksessä. Toimintokohtainen tuloslaskelma kaava on taas pääasiallisesti suurten, kansainvälisten yritysten käytössä (Salmi, 2020, luku 2, kohta 1). Tässä työssä tarkastellaan kululajipohjaista tuloslaskelmaa.

Tuloslaskelma jaetaan kolmeen osa-alueeseen: liiketoiminnan tuotot ja kulut, rahoituksen tuotot ja kulut sekä tilinpäätössiirtojen ja verojen muutokset (Ikäheimo ym., 2019, s. 64). Ensimmäisenä tuloslaskelmalla tarkastellaan liikevaihtoa. Yrityksen liikevaihto koostuu tuotteiden ja palveluiden myynnistä ansaituista tuotoista. Tulot eivät välttämättä koostu pelkästään myyntituloista. Esimerkiksi arvopaperikauppaa käyvän yrityksen liikevaihtoon kuuluvat arvopapereiden myyntihintojen ohella niistä saadut osinko- ja korkotulot. Liikevaihtoon ei kuitenkaan lueta annettuja alennuksia tai arvonnlisäveroa. Liiketoiminnan muita tuottoja ovat lisäksi vuokra- ja palvelutuotot, avustukset sekä palkkiot ja korvaukset. (Kerbs, 2023, s. 60.)

Liiketoiminnan kuluista ensimmäisen tuloslaskelmalla esitetään materiaalit ja palvelut. Materiaaleihin ja palveluihin sisältyvät aineiden ja tarvikkeiden lisäksi ulkopuoliset palvelut, esimerkiksi alihankkijoilta ostetut työsuoritukset tai työvoiman vuokrauksen kustannukset. (Kerbs, 2023, s 60–61.) Henkilöstökulut jaetaan kahteen pääryhmään: palkkoihin ja palkkioihin sekä henkilösivukuluihin, joka taas jaetaan kahteen alaryhmään: eläkekuluihin sekä muihin henkilösivukuluihin. Eläkekulut sisältävät sekä lakisääteisiä että vapaaehtoisia eläkekuluja. Muihin henkilösivukuluihin luetaan kaikki palkkojen ja palkkioiden sisältämät sivukulut kuten sairausvakuutusmaksu, ryhmähenkivakuutus, lakisääteinen tapaturmavakuutus sekä työttömyysvakuutusmaksu. (Tomperi, 2023, luku 7, kohta palkat ja henkilösivumenot.)

Poistot ja arvonalentumiset vähennetään tuotoista etukäteen tehdyn poistosuunnitelman mukaisesti. Tilikauden poistosuunnitelma perustuu pysyvien vastaavien hankintamenoon ja niiden tulee vastata hyödykkeen taloudellista kulumista. Poistot eivät ole tuloksesta riippuvaisia, joten poistot tulee tehdä myös tappiollisina tilikausina. Pysyvien ja vaihtuvien vastaavien omaisuudesta voidaan tehdä poistojen lisäksi myös arvonalentumisvähennyksiä. (Kerbs, 2023, s. 62; Salmi, 2020, luku 2, kohta tuloslaskelman kaava ja sisältö; Tomperi, 2023, luku 4, kohta pysyvien vastaavien hankintameno jaksottaminen.)

Poistojen jälkeen tuotoista vähennetään liiketoiminnan muut kulut. Tähän kulueryhmään sisällytetään kaikki varsinaisesta liiketoiminnasta aiheutuneet kulut, joita ei ole muilla tuloslaskelman riveillä voitu esittää. (Leppiniemi & Kykkänen, 2023, s. 140.) Liiketoiminnan muissa kuluissa voidaan esittää muun muassa toimitilakulut, kone- ja kalustokulut, markkinointikulut ja hallintokulut (Kerbs, 2023, s. 62–63).

Liikevoitto tai -tappio saadaan, kun liiketoiminnan tuotoista vähennetään liiketoiminnan juoksevat kulut. Liikevoiton perusteella voidaan arvioida yrityksen toiminnan menestystä, koska liikevoittoa laskettaessa ei huomioita rahoitustuottoja ja -kuluja, tilinpäätössiirtoja eikä välittömiä veroja. (Leppiniemi & Kykkänen, 2023, s. 140.)

Liikevoiton jälkeen käsitellään yrityksen rahoitustuotot ja -kulut. Rahoitustuotot ja kulut jaotellaan edelleen erilaisiin alaryhmiin. Rahoitustuotoista raportoidaan omina erinään tuotot osuuksista saman konsernin yrityksiltä, tuotot osuuksista omistusyhteisy yrityksiltä, tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista sekä muut korko- ja rahoitustuotot. Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista ja vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista sekä korko- ja muut rahoituskulut ilmoitetaan tuloslaskelmalla omina kohtinaan. Näiden jälkeen tuloslaskelmasta ilmenee yrityksen välitulokas, eli voitto ennen tilinpäätös siirtoja ja veroja. Vasta verojen vähentämisen jälkeen päästään tilikauden voittoon, joka on yhtiökokouksen päätöksellä jaettavissa yrityksen osakkaille. Vastaava erä näkyy taseen vastattavaa-puolen oman pääoman kasvuna tilikauden

voittoerässä. (Leppiniemi & Kykkänen, 2023, s. 140–143; Niskanen & Niskanen. 2003, s. 34–37.)

3.4 Liitetiedot

Liitetiedot ovat olennainen osa tilinpäätöstä. Liitetietojen tehtävä on täydentää tilinpäätöstä oikean ja riittävän kuvan antamiseksi ja tarjota yksityiskohtaisempaa tietoa tuloksen, taseen ja rahoituslaskelman sisällöstä. Liitetiedoissa voidaan esittää toimintakertomusta vastaavat tiedot, mikäli yritys ei tee varsinaista toimintakertomusta. Kerbsin (2023, s. 117) mukaan liitetietojen määrä riippuu yrityksen koosta. Kirjanpitoasetus sekä kirjanpitolautakunnan yleisohjeet ja lausunnot antavat ohjeistusta, mitä liitetietoja hyvän kirjanpitotavan mukaisesti tilinpäätöksessä annetaan.

4 TUNNUSLUKUANALYYSI

4.1 Tunnusluvut

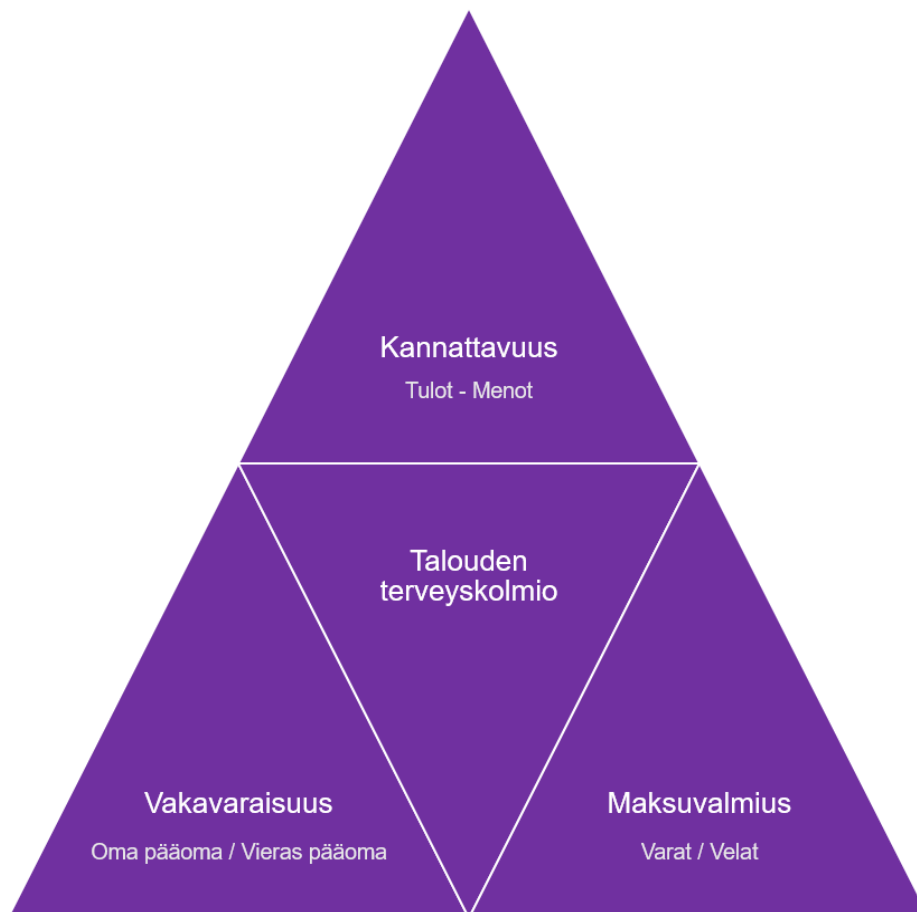
Tunnuslukuanalyysin tavoitteena on tuottaa tietoa yrityksen taloudellisesta suorituksesta ja asemasta. Tunnusluvut tiivistävät tilinpäätöksestä saatavaa tietoa yhteen lukuun ja muuntavat yrityksen tilinpäätösinformaation vertailukelpoiseksi muiden erikokoisten yritysten kanssa. Tunnuslukuanalyysin tuottama informaatiota ei voi saada suoraan rahamääräisistä tilinpäätöksistä ja tunnusluvut lisäävät tilinpäätöksen tuottamaa informatiivisuutta yhdistämällä taseen, tuloslaskelman ja rahavirtalaskeman tietoja toisiinsa. (Seppänen, 2011, s. 63–64.)

Tunnusluvut toimivat yrityksen operatiivisen, investointi- ja rahoitustoimintojen taloudellisten vaikutuksien indikaattoreina, eivätkä siis tarjoa suoria vastauksia yrityksen taloudellista suoritusta koskeviin kysymyksiin. Koska tunnuslukujen laskemiseksi ei ole yhtä oikeaa kaavaa, on tärkeää tietää tunnusluvun

laskutapa. Jotta tunnusluvut ovat vertailukelpoisia, pitää ne laskea systemaattisesti samalla kaavalla kaikille tilikausille ja kaikille vertailtaville yrityksille. (Seppänen, 2011, s. 69–70.)

Tunnuslukuanalyysin perustana on, että tilinpäätöksen informaatio on luotettavaa. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan yritysten virallisia tilinpäätöksiä, joista on laskettu tunnuslukuja. Tilinpäätökset ovat laadittu vaadittavien lakien mukaan, joten tunnuslukujen voidaan pääasiassa olettaa olevan luotettavia. Kaikkia vaadittavia tarkkoja lukuja ei tilinpäätöksistä pystytty erittelemään täysin varmasti oikein, joten joidenkin tunnuslukujen kohdalla tulokset eivät välttämättä ole täysin luotettavia.

Talouden terveyskolmio kuvastaa kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vaka-
varaisuuden yhteyttä toisiinsa, kuvattuna kuviossa 2. Yrityksen talous on tasa-
painossa, kun kaikki kolme osa-alueita ovat terveellä pohjalla.

Kuvio 2. Talouden terveyskolmio.

”Taloudellisesti terve yritys kasvaa, on kannattava sekä vakavarainen ja likvidi. Toisin sanoen se pystyy toteuttamaan joustavasti strategiaansa ilman, että rahoitus asettaa sille merkittäviä rajoituksia.” (Seppänen, 2011, s. 90.)

4.2 Kannattavuus

Yritystoiminnan keskeisin perusta on sen hyvä kannattavuus. Kannattavuuden tunnusluvut keskittyvät pääasiallisesti analysoimaan yrityksen operatiivisen toiminnan kannattavuutta ja tehokkuutta. Tilinpäätösinformaation tuottama tulos ei sellaisenaan ole kovin hyödyllinen eikä mielekkäällä tavalla vertailukelpoinen esimerkiksi erikokoisten yritysten välillä. Tunnuslukuanalyysi käyttää yleisesti suhteellisia lukuja, joita tavanomaisimpia ovat liikevoittoprosentti, sijoitetun pääoman tuottoprosentti ja oman pääoman tuottoprosentti. (Ikäheimo ym., 2019, s. 109.)

Voittomarginaaliprosentti

Voittomarginaalit mittaavat kuinka paljon liikevaihdosta jää tulosta jäljelle vähentämällä yrityksen liikevaihdosta liiketoiminnan sekä ei-operatiivisen toiminnan kulut. Tunnusluku kertoo hinnoitteluvoimasta eli kuinka suurella katteella yritys pystyy tuotteitaan markkinoilla myymään. Tunnusluku kuvaa myös kuinka vähillä resursseilla ja kuluilla tietty liikevaihdon määrä on saatu synty-mään. Erittäin kilpailuilla toimialoilla voittomarginaalit ovat vain muuttaman prosenttiyksikön luokkaa, kun taas vähemmän kilpailuilla toimialoilla voittomarginaalit voivat nousta kymmeneen prosenttiyksiköihin. (Seppänen, 2011, s. 74–75.) Voittomarginaaliprosentti lasketaan alla kuvatun kaavan 1 mukaisesti:

Voittomarginaali- prosentti	=	100 x	$\frac{\text{Tulos}}{\text{Liikevaihto}}$
--------------------------------	---	-------	---

Kaava 1. Voittomarginaaliprosentti.

Liikevoittoprosentti

Liikevoitto on tuloslaskelman ensimmäinen välitulos, josta nähdään varsinaisen liiketoiminnan tuotoista jäljelle jäänyt osuus ennen rahoituseriä ja veroja. Liikevoittoprosentti auttaa arvioimaan, kuinka tuottoisaa yrityksen varsinainen toiminta on suhteuttamalla liikevoitto liikevaihtoon. (Ikäheimo ym., 2019, s. 109.) Liikevoittoprosentti saadaan laskettua oheisella kaavalla 2:

$$\text{Liikevoittoprosentti} = 100 \times \frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Liikevaihto}}$$

Kaava 2. Liikevoittoprosentti.

Liikevoittoprosentti kertoo, kuinka suurella katteella yritys toimii. Tunnusluvusta nähdään, kuinka hyvin yritys on pystynyt hinnoittelemaan tuotteensa ja palvelunsa. Lisäksi liikevoittoprosentin avulla voidaan arvioida, kuinka kustannustehokkaasti yritys on onnistunut saamaan tietyn liikevaihdon määrän. Toimialan sisällä tehty liikevoittoprosentti vertailu kuvastaa sitä, miten kustannustehokkaasti yritys on onnistunut järjestämään toimintansa. Tähän liittyy oletus, että vertailtavien yritysten tuotteet ovat samankaltaisia ja hinnat samalla tasolla. (Ikäheimo ym., 2019, s. 109.)

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti eli SIPO-prosentti mittaa yrityksen tekemää tulosta suhteessa liiketoimintaan sijoitettuun omaan ja vieraaseen pääomaan. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti voidaan laskea usealla tavalla, mutta peruseriaate on aina sama. (Kallunki, 2022, s.84.) Tunnusluku kertoo yrityksen sijoittajien näkökulmasta, kuinka tehokkaasti ja kannattavasti yritys on toiminut tuottaakseen tuottoa yritykseen sijoitetuille varoille (Seppänen, 2011, s. 73–74). Alla kaavassa 3 kuvataan yksinkertaistettuna sijoitetun pääoman tuottoprosentin laskentakaavaa.

$$\text{Sijoitetun pääoman tuottoprosentti} = 100 \times \frac{\text{Nettotulos} + \text{Rahoituskulut} + \text{Verot (12kk)}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}}$$

Kaava 3. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti.

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti on yksi tärkeimmistä yritystoiminnan mittareista. Yrityksen vieraalle pääomalle maksamaa korkoa on pidetty sijoitetun pääoman vähimmäistuotona. Vakuudellisen korollisen lainapääoman antajat vaativat tavallisesti pienempää tuottoa kuin oman pääoman sijoittajat. Yrityksen sijoitetun pääoman tuoton tulisi nousta lainakorkoja suuremmaksi hyvällä kannattavuustasolla toimivissa yrityksissä. (Alma talent, n.d.)

Oman pääoman tuotto prosentti

Oman pääoman tuotto prosentti vastaa pitkälti sijoitetun pääoman tuotto prosenttia, mutta keskittyy tuottamaan tietoa oman pääoman rahoittajan näkökulmasta. Alla kuvatun kaavan 4 mukaisesti oman pääoman tuotto prosentti saadaan laskemalla nettotuloksen suhde keskimääräiseen omaan pääomaan, jossa oman pääoman keskimääräisyys on laskettu tilikauden aloittavan ja lopettavan taseen avulla. (Ikäheimo ym., s. 110.)

Oman pääoman tuotto prosentti	=	100 x	$\frac{\text{Nettotulos}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}}$
-------------------------------	---	-------	---

Kaava 4. Oman pääoman tuotto prosentti.

Oman pääoman tuotto prosentin avulla saadaan hyvä kuva, kuinka omistajan sijoittama pääoma on käsiteltävänä tilikautena tuottanut. Sekä sijoitetun pääoman tuoton että oman pääoman tuotto prosentin osalta ajallinen ja yritysten välinen vertailu on välttämätöntä. Mitä enemmän yritystoimintaan liittyy riskejä, sitä suurempi tulisi oman pääoman tuoton olla. Toimialakohtainen vertailu antaa sijoittajalle hyvän kuvan yrityksen taloudellisesta menestyksestä, koska tuotto vaatimukset ovat usein toimialan sisäisillä yrityksillä on hyvin samankaltaiset. (Ikäheimo ym., s. 110.)

Käyttökate prosentti

Käyttökate prosentti kuvastaa yrityksen liiketoiminnan tulosta ennen poistoja ja rahoituseriä. Käyttökate prosentin kehitykseen ja suuruuteen vaikuttavat yrityksen toimialan kilpailutilanne ja toiminnan luonne. (Alma talent, n.d.)

Käyttöpääoma- prosentti	=	100 x	$\frac{\text{Käyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto}}$
----------------------------	---	-------	--

Kaava 5. Käyttökateprosentti.

Käyttökateprosentilla ei ole yleispäteviä viitearvoja. Kannattavuutta arvioitaessa käyttökateprosentin vertailu toimialalukuihin, useamman vuoden katekehitys sekä käyttökateen riittävyys lainanhoitokulujen, verojen, investointien ja voitonjaon näkökulmasta ovat keskeisessä asemassa. Käyttökateen vertailukelpoisuutta heikentää tuotantovälineiden omistus tai vuokraus. Yrityksellä, joka omistaa tuotantovälineensä voi olla korkeammat kateluvut, mutta se ei välttämättä merkitse paremmuutta tuotantovälineensä vuokraavaa yritystä kohtaan. (Alma talent, n.d.; Yritystutkimus ry, 2017, s. 63–64.)

4.3 Maksuvalmius

Maksuvalmius eli likviditeetti tarkoittaa yrityksen kykyä suoriutua maksuvelvoitteistaan menestyksekkäästi lyhyellä aikavälillä. Kun yritys pystyy suoriutumaan maksuistansa kassareservillä tai nopeasti likvidoitavalla omaisuudella, katsotaan maksuvalmiuden olevan riittävä. Maksuvalmiuden ollessa kunnossa yrityksen ei tarvitse turvautua lyhytaikaiseen rahoitukseen, joka voi olla yllättävän kallis tapa rahoittaa toimintaa. Heikko maksuvalmius saattaa myös ajaa yrityksen maksukyvyttömäksi ja sen kautta jopa konkurssiin. Liiallinen maksuvalmius ei kuitenkaan ole myöskään toivottavaa, vaan huomio pitäisi kiinnittää enemmän pääoman tehokkaaseen käyttöön. (Ikäheimo ym., 2019, s. 113–114.) Kallungin (2022, s. 124) mukaan ylikvidillä yrityksellä on pääomatuottoa laskevia kassavaroja ja heikosti tuottavia lyhytaikaisia sijoituksia.

Maksuvalmiuden mittaamiseen käytetään tavanomaisesti quick ratio sekä current ratio tunnuslukuja. Molempien tunnuslukujen ollessa hyödyllisiä yrityksen maksuvalmiuden arvioimiseen, on niiden tuottamaan tietoon kuitenkin suhtauduttava varauksellisesti. Huomioitavaa on, että edellä mainitut tunnusluvut kuvaavat yrityksen rahoituspuskuria vain tilinpäätöshetkellä ja maksuvalmius tilikauden aikana saattaa siten vaihdella voimakkaastikin. Muun muassa

varaston arvostusperiaatteet tilinpäätöksessä saattavat vaikuttaa tunnusluku-
jen luotettavuuteen. (Alma talent, n.d.)

Quick ratio

Quick ratio eli niin kutsuttu happotesti vertaa yrityksen rahoitusomaisuutta lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan (Leppiniemi, 2023, s. 164). Tämä kuvastaa yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista veloista helposti rahaksi muutettavilla omaisuuserillä. Tunnusluku mittaa kassavalmiutta ja rahoituspuskurien tilaa. Rahoituspuskurit eivät saa olla liian pienet, jotta yrityksellä riittää käytettävissä olevia varoja mahdollisiin yllättäviin menoihin. (Alma talent, n.d.)

Quick ratio	=	$\frac{\text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma - Lyhytaikaiset saanut ennakkomaksut}}$
-------------	---	---

Kaava 6. Quick ratio.

Tunnusluvun suositusarvo Alma Talentin (Alma talent, n.d.) mukaan on 1. Tällöin yrityksen rahoitusomaisuus kattaa lyhytaikaisten velkojen määrän täysin. Huomioitavaa on, että kaupan alan yrityksillä on vaikeuksia päästä korkeisiin arvoihin varastoihin sitoutuneen runsaan pääoman vuoksi. Tunnuslukua käytettäessä on tärkeää tarkastella erityisesti luvun kehitystä ja quick ratio-tunnusluku soveltuu hyvin myös saman toimialan yritysten väliseen vertailuun. (Alma talent, n.d.)

Quick ratio viitearvot

<i>Erinomainen</i>	yli 1,5
<i>Hyvä</i>	1–1,5
<i>Tyydyttävä</i>	0,5–1
<i>Välttävä</i>	0,3–5
<i>Heikko</i>	alle 0,3

Current ratio

Current ratio arvioi quick ration tapaan taseen rakenteen avulla yrityksen rahojen riittävyttä juoksevista kuluista selviytymiseen. Alla esitetyssä tunnusluvun laskentakaavassa nopeasti rahaksi muutettaviin eriin lasketaan mukaan

myös yrityksen vaihto-omaisuus. (Alma talent, n.d.; Leppiniemi & Kykkänen, 2023, s. 165.)

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus + Vaihto-omaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Kaava 7. Current ratio.

Kuten quick ratiossa, myös current ratio-tunnusluvun tulkinnassa erityisen tärkeää on tarkastella luvun kehitystä ja current ratio toimii paremmin toimialojen välisessä vertailussa. Sekä quick ratio että current ration tunnusluvuissa suurempi arvo merkitsee parempaa likviditeettiä. Valmistusteollisuudessa current ratio on verrattain korkea varaston ja keskeneräisen tuotannon sitoessa paljon pääomaa. (Ikäheimo ym., 2019, s. 114.)

<i>Current ratio viitearvot</i>	
<i>Erinomainen</i>	yli 2,5
<i>Hyvä</i>	2–2,5
<i>Tyydyttävä</i>	1,5–2
<i>Välttävä</i>	1–1,5
<i>Heikko</i>	alle 1

Rahoitustulosprosentti

Rahoitustulosprosentilla kuvataan yrityksen kykyä suoriutua omin voimin lainojen lyhennyksistä, käyttöpääoman lisäyksestä sekä investointien rahoituksesta. Rahoitustulos on pääosin rahoittajien käyttämä tunnusluku ja rahoitustuloksen tulisi pystyä myös kattamaan osakkaiden voitonjakotarpeet. Kestävä kehitys edellyttää, että tulorahoitus kattaisi ainakin lainojen lyhennystarpeet. (Alma talent, n.d.)

$$\text{Rahoitustulosprosentti} = 100 \times \frac{\text{Nettotulos + Poistot ja arvonalentumiset}}{\text{Liikevaihto}}$$

Kaava 8. Rahoitustulosprosentti.

Tunnuslukua tulkittaessa on hyvä huomioida, että rahoitustulos ei kuvasta yhtiön kassavirtaa täysin. Esimerkiksi varastojen muutokset ja muut ei-

kassatapahtumat sisältyvät rahoitustulokseen, joten todellisia kassavirtoja onkin hyvä tarkastella erillisillä kassavirtalaskelmilla. (Alma talent, n.d.)

4.4 Vakavaraisuus

Rahoitusriskiä mitataan yrityksen pääomarakenteella eli vakavaraisuudella. Vakavaraisuuden tunnusluvut kuvaavat oman ja vieraan pääoman suhdetta. Vakavaraisuus on sitä huonompi mitä enemmän vierasta pääomaa yrityksen rahoitusrakenteessa on. (Kallunki, 2022, s. 115–116; Niskanen & Niskanen, 2003, s. 130.) Korkea vakavaraisuus kertoo yrityksen kyvystä selviytyä rahallisista velvoitteistaan pitkällä aikavälillä (Seppänen, 2011, s. 84).

Omavaraisuusaste

Vakavaraisuuden perusmittarina käytetään omavaraisuusastetta (Leppiniemi & Kykkänen, 2023, s. 162). Omavaraisuusaste kuvastaa yrityksen puskureiden tasoa mahdollisia tappioita vastaan (Alma talent, n.d.). Omavaraisuusaste lasketaan alla kuvatun kaavan 9 mukaisesti suhteuttamalla oma pääoma taseen loppusummaan. Taseen loppusummasta on vähennetty keskeneräisiin töihin tai projekteihin liittyvät ennakot, jotka sisältyvät yrityksen vaihto-omaisuuteen.

$$\text{Omavaraisuusaste} = 100 \times \frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{Saadut ennakot}}$$

Kaava 9. Omavaraisuusaste.

Omavaraisuusaste on tavanomaisesti riippuvainen yrityksen iästä: alalla pidempään toimineisiin yrityksiin verrattu nuori yritys on usein velkaantuneempi. Korkea omavaraisuusaste sallii yritykselle selvästi suuremman liikkumavapauden, koska yrityksen riippuvuus suhdanteista tai muista toimintaympäristön muutoksista on vähäisempi kuin matalan omavaraisuusasteen omaavilla yrityksillä. Tämä tarkoittaa sitä, että kilpailutilanteen kiristyessä korkean omavaraisuuden yritys kestää heikentyneitä kannattavuutta paremmin ja pidempään. (Alma talent, n.d.) Omavaraisuusasteen mitatessa yrityksen oman pääoman määrää taseessa, mittaa velkaantumisaste taseen velkojen määrää.

Tunnusluvut kuvaavat siis samaa asiaa, mutta päinvastaisista näkökulmista (Seppänen, 2011, s. 85.)

Velkaantumisaste

Yksi yleisimmin käytetyistä rahoitusriskiä kuvaavista tunnusluvuista on nettovelkaantumisaste (Kallunki, 2022, s. 119). Nettovelkaantumisasteella eli gearing-prosentilla voidaan tarkastella yrityksen vieraan pääoman tasoa suhteessa omaan pääomaan. Tunnusluku lasketaan jakamalla korolliset nettovelat oman pääoman määrällä. Mitä suurempi nettovelkaantumisprosentti on, sitä velkaantuneempi yritys. (Ikäheimo ym., 2019, s. 113; Niskanen & Niskanen, 2003, s. 133.)

$$\text{Nettovelkaantumisprosentti} = 100 \times \frac{\text{Korollinen vieras pääoma - Rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Oma pääoma}}$$

Kaava 10. Nettovelkaantumisprosentti.

Yrityksen nettovelan ollessa enintään oman pääoman suuruinen yrityksen vakavaraisuuden voidaan arvioida olevan riittävää. Miinusmerkkisen velkaantumisasteen johtuessa yrityksen oman pääoman negatiivisuudesta, yrityksen vakavaraisuus tunnusluvun valossa on heikko. (Leppiniemi & Kykkänen, 2023, s. 164.)

Suhteellinen velkaantuneisuus mittaa yrityksen velkojen suhdetta toiminnan laajuuteen. Tunnusluvulla voidaan seurata velkojen yritykselle aiheuttamaa rasitetta. Tunnusluku esiintyy parhaimmillaan yrityksen kehityksen seuraamisessa ja kuvaamisessa. (Leppiniemi & Kykkänen, 2023, s. 163.)

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti} = 100 \times \frac{\text{Taseen velat - Ennakot}}{\text{Liikevaihto}}$$

Kaava 11. Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti

4.5 Tehokkuuden tunnusluvut

Tehokkuuden seuraaminen on yrityksen toiminnan kannattavuuden ja jatkuvuuden kannalta tärkeää. Tehokkuutta mitataan käyttöpääoman kiertonopeudella. (Ikäheimo ym., 2019, s. 111.) Käyttöpääomalla tarkoitetaan yrityksen juoksevaan liiketoimintaan sitoutunutta pääomaa, kuten vaihto-omaisuutta, myyntisaamisia ja ostovelkoja. Käyttöpääomaa voidaan minimoida pitämällä myyntisaamiset ja vaihto-omaisuuden mahdollisimman pieninä ja ostovelat mahdollisimman suurina. Näin yrityksellä on mahdollisimman vähän pääomaa sidottuna käyttöpääomaan. Toisin sanoen, tehokkuuden kasvaessa pääoman tuotto paranee. Tehokkuuden paraneminen vaikuttaa oleellisesti myös yrityksen likviditeettiin. Pääomakäytön tehostuessa likviditeettitilanne paranee, jonka takia usein kiertonopeuden tunnuslukuja tarkastellaankin yhdessä maksuvalmiutta kuvaavien tunnuslukujen kanssa. (Kallunki, 2022, s. 129–130.)

Käyttöpääoma

Käyttöpääoma ilmaisee yrityksen juoksevaan liiketoimintaan sitoutunutta pääomaa ja tällä tunnusluvulla mitataan pysyväisluonteista rahoitustarvetta. Käyttöpääoma lasketaan lisäämällä vaihto-omaisuus, myyntisaamiset sekä sisäiset myyntisaamiset yhteen ja vähentämällä tästä ostovelat, sisäiset ostovelat sekä saadut ennakot. Alla kuvatun laskentakaavan 12 mukaisesti käyttöpääomaprosentti saadaan vertaamalla käyttöpääomaa liikevaihtoon. (Alma talent, n.d.; Yritystutkimus, 2017, s 72.)

Käyttöpääoma- prosentti	=	100 x	$\frac{\text{Käyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto}}$
----------------------------	---	-------	--

Kaava 12. Käyttöpääomaprosentti.

Ennusteita tehtäessä käyttöpääomaprosentti pystyy antamaan kohtuullisen hyvän kuvan toiminnan laajentamisen aiheuttamista rahoitustarpeista (Yritystutkimus, 2017, s 72).

Myyntisaamisten kiertoaika

Myyntisaamisten kiertonopeudella kuvataan sitä, kuinka monta kertaa myyntisaamisiin sitoutunut pääoma tuottaa tuloa vuoden aikana. Mitä useammin, sitä parempi pääoman tuotto. Alla kuvattu myyntisaamisten kiertoaika kuvastaa taas sitä, että kuinka monta päivää myyntisaamisten periminen asiakkailta keskimäärin kestää. Mitä lyhyempi kiertoaika, sitä nopeammin myynti tuloutuu eli pääoma sitoutuu vähemmän. (Kallunki, 2022, s. 130.)

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika} = 365 \text{ päivää} \times \frac{\text{Myyntisaamiset}}{\text{Liikevaihto}}$$

Kaava 13. Myyntisaamisten kiertoaika.

Yritysten on mahdollista lyhentää myyntisaamisten kiertoaikaa tehostamalla perintätoimia ja kiristämällä maksuehtoja. Pitkät maksuehdot lisäävät luottotappioiden riskiä ja usein myyntiehdot määritelläänkin alan keskimääräiset maksuehdot huomioiden. Tällä pyritään varmistamaan, että asiakkaita ei menetettäisi liian tiukkojen maksuehtojen takia. (Kallunki, 2022, s. 130.)

Ostovelkojen kiertoaika

Ostovelkojen kiertoajalla mitataan keskimääräistä ostojen maksuaikaa (Kallunki, 2023, s. 132). Alla kuvatun laskentakaavan 14 avulla voidaan siis laskea, kuinka kauan ostovelkojen maksaminen kestää päivissä.

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika} = 365 \text{ päivää} \times \frac{\text{Ostovelat}}{\text{Aine- ja tarvikeostot} + \text{Ulkopuoliset palvelut}}$$

Kaava 14. Ostovelkojen kiertoaika.

Ostovelat ovat eräpäivään asti korottomia velkoja ja sen vuoksi yritykset pyrkivät usein pitkiin ostovelkojen kiertoaikoihin ja vastaavasti lyhyisiin myyntisaamisten kiertoaikoihin. Näiden kahden tunnusluvun seuranta ja vertailu alan kilpailijoihin auttaa yrityksiä tunnistamaan, kuinka pääomat on saatu valjastettua liiketoiminnalliseen käyttöön ja onko seurantajaksolla tapahtunut edistystä. (Ikäheimo ym., 2019, s. 112.)

Liikevaihdon muutosprosentti

Liikevaihdon muutosprosentilla kuvataan varsinaiseen toimintaan liittyvän myynnin kasvukehitystä tai muutosta. Tunnusluvulla voidaan kuvata liiketoiminnan laajuuden kasvamista paremmin kuin nettotuloksella, koska kustannusten muutokset ja kirjanpidolliset erät eivät vaikuta tunnuslukuun. (Alma talent, n.d.; Taloustutka, n.d.)

Liikevaihdon muutosprosentti	=	100 x	$\frac{\text{Liikevaihto} - \text{Edellinen liikevaihto}}{\text{Edellinen liikevaihto}}$
------------------------------	---	-------	--

Kaava 15. Liikevaihdon muutosprosentti.

Liikevaihdon muutosprosenttia on hyvä tarkastella suhteessa inflaatiokehitykseen. Yrityksen ei voi katsoa saaneen realistista kasvua aikaiseksi, mikäli kasvu ei ylitä inflaatiota. (Alma talent, n.d.; Taloustutka, n.d.)

5 KORONAEPIDEMIAN VAIKUTUS RAVINTOLA-ALALLA

5.1 Korona ja rajoitukset

Suomen ensimmäinen koronaviruksen aiheuttama tartunta varmistui tammi-kuun lopulla vuonna 2020 (THL, 2020). Hallitus linjasi lisätoimenpiteistä koronaviruksen hoitamiseksi maaliskuussa 2020 ja totesi yhteistoimissa tasavallan presidentin kanssa maassa vallitsevan poikkeusolot korovirustilanteen vuoksi. Useiden rajoitustoimenpidelinjauksien joukossa ravintoloiden toimintaa rajoitettiin merkittävästi. (Valtioneuvosto, 2020; HE 25/2020, luku 4.1). Hallitus antoi 24.3.2020 eduskunnalle lakiesityksen, jonka tavoitteena oli sulkea kokonaan kahviloiden, ravintoloiden, anniskeluravintoloiden ja yökerhojen toiminta asiakkailta ruuan noutomyynnin ollessa edelleen sallittua (Onnettomuustutkitakeskus, 2021).

Hallituksen esityksessä (HE 25/2020, luku 4.2) arvioitiin, että poikkeusoloissa pitkään jatkuvalla ravintoloiden sulkemisella voi olla pidemmällä ajanjaksolla

negatiivisia vaikutuksia ravintolan tunnettuuteen ja täten kysynnän palautumiseen kriisin jälkeen. Korona tilanne rauhoittui hetkeksi saman vuoden kesällä ja 15.6.2020 valtioneuvosto antoi valmiuslain toimivaltuuksien käytön kumoamisasetukset todeten, että valmiuslain 3§ mukaiset poikkeusolot eivät enää vallinneet maassa. Ravintolat ja kahvilat saivat tietyin rajoituksin avata ovensa. (Eduskunta, 2022; Onnettomuustutkintakeskus, 2021.)

Korona tilanne Suomessa kuitenkin paheni syksyllä 2020, jolloin päädyttiin tartuntataudin osalta niin kutsuttuun toiseen aaltoon. Vuoden 2021 alun tilanne vaikutti aluksi vakaalta, mutta jo helmikuussa Suomen hallitus totesi tiukempien toimenpiteiden olevan tarpeen. Kuten vajaa vuosi aikaisemminkin, hallitus totesi yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomessa vallitsevan jälleen poikkeusolot. Poikkeusolot astuivat voimaan 1.3.2021 ja valmiuslaki valjastettiin uudelleen käyttöön. Koronatilanteen jälleen rauhoituessa valtioneuvosto antoi uudelleen asetukset valmiuslain toimivaltuuksien käytön kumoamisesta ja totesi, etteivät valmiuslain 3 §:ssä tarkoitetut poikkeusolot olleet enää voimassa Suomessa. (Eduskunta, 2022.)

Kevään 2021 jälkeen koronaepidemian aaltoili aina vuoden 2022 keväälle, jolloin rajoituksia purettiin vasta kokonaisvaltaisemmin (Eduskunta, 2022).

5.2 Valtion tuet yrityksille

Koronaepidemian rajoitus- sekä suositustoimenpiteiden vaikutukset ovat olleet merkittävät ravintola-alan yritystoiminnalle. Koronaepidemian pitkittyessä yritysten maksukyky on ollut uhattuna liikevaihdon vähentyessä. Myynnin vähentymisestä huolimatta yrityksillä on ollut jatkuvaluonteisia velvoitteita kiinteistä kuluistaan, kuten toimitila- ja henkilöstökuluista. Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM, n.d.) mukaan koronavirusepidemiolla on ollut merkittävä vaikutus yritysten liiketoimintaa, joten hallitus pyrki varmistamaan yritystoiminnan jatkuvuuden erilaisten yrityksille myönnettävien tukien avulla

Kustannustuki

Kustannustuen tarkoitus oli avustaa yrityksiä koronaepidemiasta aiheutuneiden kustannusten kanssa. Kustannustuki oli kohdistettu yrityksille, joiden liikevaihto laski koronaepidemian takia. Hallituksen linjauksen mukaan tuen tarve sekä määrä arvioitiin koronaepidemian aiheuttaman liikevaihdon äkillisen menetyksen perusteella. Viimeisellä eli 6. kustannustukikierröksellä (haku aika 26.4.-31.5.2022) tuki oli tarkoitettu yrityksille, joiden liikevaihto oli epidemian vuoksi pudonnut yli 25 prosenttia vertailukaudesta. Tuki koskien kuluja, jotka olivat muodostuneet 1.12.2021-28.2.2022 välisenä aikana. Kustannustuen tavoite oli tukea yritystoiminnan jatkuvuutta ja pyrkiä minimoimaan yritysten konkurssiin ajautumista koronaepidemian vuoksi. Lukuisat määräaikaisten kustannustuet olivat haettavissa Valtiokonttorin kautta. (Valtiokonttori, 2024.)

Sulkemiskorvaus

Sulkemiskorvaus oli tarkoitettu yrityksille, joiden toimitilat jouduttiin koronaepidemian aikana sulkemaan kokonaan lain määräyksestä tai viranomaisen päätöksen takia. Valtiokonttorin kautta haettavissa ollut sulkemiskorvaus oli tarkoitettu mikro- ja pienyrityksille, jotka työllistivät alle 50 työntekijää. Sulkemiskorvausta mikro- ja pienyrityksille oli haettavissa kahdella kierroksella, viimeisin haku aika oli 22.3.-20.4.2022 ja koski kuluja, jotka olivat muodostuneet 22.3.-20.4.2022 välisenä aikana. (Valtiokonttori, 2024.)

Hyvitys toiminnan rajoittamisesta ja uudelleentyöllistämis tuki

Valtioneuvoston asetuksella 403/2020 saatettiin voimaan laki ravitsemisyri-tysten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä. Lain tarkoituksena oli turvata ravitsemusliikkeiden liiketoiminnan harjoittamisen edellytykset rajoitusvelvoitteista huolimatta (Laki ravitsemisyri-tysten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä 403/2020, 1 luku 2 §). Ravitsemisyri-tyksille myönnettiin hyvitystä rajoitusvelvoitteen sisältämien kalenteripäivien mukaisesta toiminnan sulkemisesta ajalla 4.4.-31.5.2020. Hyvityksen määrä perustui keskimääräisen myynnin vertailulu-kuun, joka saatiin ravitsemisyri-tyksen arvonlisävero ilmoitusten myynnin

tiedoista joko vuoden 2019 huhti- ja toukokuulta tai vuoden 2020 tammi- ja helmikuulta. Jos yrityksen vuoden 2020 huhtikuun myynti on vertailulukua pienempi, oli ravitsemisyritys oikeutettu hyvitykseen. Hyvitys maksettiin joukkomaksatuksena ravitsemusalan yrityksille, jotka olivat toimittaneet verottajalle vuoden 2020 huhtikuun arvonlisäveroilmoituksen. Hyvityksen määrään eivät vaikuttaneet yrityksen saamat muut tuet. (Laki ravitsemisyritysten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä 403/2020, 2 luku; TEM, 2020.)

Uudelleentyöllistämisen tuen tarkoitus oli auttaa yrityksiä työllistämään työntekijöitä koronaepidemian aiheuttamien poikkeusolojen alkamista vastaavalle tasolle. Tuen määrä oli 1 000 euroa työntekijää kohden. Tukea sai enintään siitä määrästä työntekijöitä, mitä yrityksessä laskennallisesti työskenteli kokoaikaisesti helmikuussa 2020. Myös vuokratyönä tai alihankintana hankittu työ otettiin tuen määrää laskettaessa huomioon. (Laki ravitsemisyritysten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä 403/2020, 3 luku; TEM, 2020.)

6 TUNNUSLUKUANALYYSI

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltavista yrityksistä kaikki toimivat Pirkanmaan alueella. Yrityksen ovat kahvila-ravintoloita ja kooltaan pienyrityksiä. Tunnuslukuanalyysi toteutettiin viiden vuoden tarkastelujaksolla, jotta tunnusluvuissa olisi mukana yksi vuosi ennen koronaepidemian alkua, koronaepidemian aikaiset kolme vuotta sekä yksi vuosi epidemian rajoitteiden purkamisen jälkeen.

Tutkimuksessa tarkasteltavat tunnusluvut on poimittu yritysten tilinpäätöksistä ja joitakin lukuja on laskettu yhteen tunnuslukujen saamiseksi. Korolliseen vieraaseen pääomaan on laskettu yhteen pitkäaikaisen sekä lyhytaikaisen vieraan pääoman lainat rahoituslaitoksilta ja rahoitusomaisuudessa on huomioitu lyhytaikaiset saamiset, rahat ja pankkisaamiset sekä rahoitusarvopaperit.

Tarkasteltavat yritykset ovat saaneet valtion tukia koronaepidemian vuoksi, mutta tukien määrää ei kaikissa yrityksissä ole ilmoitettu. Tästä johtuen tukien tuomaa vaikutusta yritysten talouteen ei voida tarkastella suoraan.

6.1 Yritys Alpha

Yritys Alpha on kahvila-ravintola, joka toimii pääasiallisesti kokous- ja juhlatilana. Yritys on avoinna arkisin tilauksesta ja pyörittää kahvilatoimintaa viikonloppuisin sekä erityisinä juhlapäivinä.

Ensimmäisenä alla olevasta taulukosta 1 huomion kiinnittää oman pääoman negatiivisuus. Yrityksen oma pääoma on ollut pakkasella jo ennen koronaepidemian alkua, eikä ole merkittävästi muuttunut koko tarkastelujaksolla, ollen vuonna 2023 parhaimmillaan. Liikevaihto on hieman tippunut vuoden 2019 jälkeen, mutta noussut vuoteen 2022 mennessä takaisin tarkastelujakson alkutilanteeseen ja lisääntynyt edelleen vuonna 2023. Liikevoitto on vuonna 2022 notkahtanut edellisiin verrattuna, mutta kasvanut huomattavasti vuonna 2023. Tilikauden tulos on vuosina 2019–2022 välillä heilahdellut vuoroin tappiolla ja vuoroin voiton puolella ja vuosi 2023 on ollut yrityksen kohdalla erittäin voitollinen muihin tilikausiin verrattuna. Yritys on onnistunut tasaisesti epidemiasta huolimatta pienentämään vieraan pääoman määrää. Taseen kehitys on laskusuuntainen jokaisen tilikauden jälkeen. Rahoitusomaisuus on ensin lisääntynyt vuonna 2020 pysytellen vuonna 2021 samalla tasolla, mutta laskenut vuonna 2022 takaisin vuoden 2019 tasolle ennen nousua vuonna 2023.

Taulukko 1. Yritys Alphan tilinpäätös lukuja vuosina 2019–2023.

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Liikevaihto	174 529,14	143 070,84	154 535,75	174 837,69	193 525,05
Liikevoitto (-tappio)	7 794,87	9 210,82	7 390,27	4 483,45	18 670,58
Tilikauden voitto (-tappio)	-683,91	2 439,47	625,73	-1 340,76	11 285,98
Oma pääoma	-54 813,67	-52 374,20	-51 748,47	-53 089,23	-41 803,25
Vieras pääoma	148 949,03	142 502,51	131 947,02	110 309,23	90 813,47
Korollinen vieras pääoma	144 411,06	138 371,52	131 531,94	107 653,70	85 095,62
Lyhytaikainen vieras pääoma	4 537,97	4 130,99	415,08	2 655,53	5 717,85
Tase yhteensä	94 135,36	90 128,31	80 198,55	60 420,00	52 210,22
Rahoitusomaisuus	15 732,87	25 162,07	24 252,72	16 965,10	20 137,06

Poistot ja arvonalentumiset	19 667,08	17 513,04	16 538,76	14 627,00	12 925,95
-----------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

6.2 Yritys Bravo

Yritys Bravo tarjoaa noutopöytä lounasta joka päivä sekä erilaisia kahviotuotteita sekä valmistaa leivonnaisia tilauksesta. Yritys on ilta-aikaan suljettu, mutta tarjoaa mahdollisuuksia erilaisille kokous- ja juhlatilaisuuksille.

Alla kuvattua taulukkoa 2 silmäiltäessä ensimmäiseksi huomio kiinnittyy yrityksen liikevaihtoon. Yritys on kasvattanut liikevaihtoaan koronaepidemian aikana, mutta tilikauden voitto on tasaisesti laskenut vuodesta 2021 alkaen. Oma pääoma on kasvanut tasaisesti tarkastelujaksolla. Yrityksen koko vieras pääoma koostuu lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta. Lyhytaikainen vieras pääoma on kasvanut tasaisesti vuosina 2020 ja 2021. Vuonna 2022 vierasta pääomaa on onnistuttu pienentämään, mutta vuonna 2023 se on yli kaksinkertaistunut vuoteen 2022 verrattuna. Taseen loppusumma on viiden vuoden tarkastelujaksolla kasvanut tasaisesti ja vuoteen 2023 mennessä tase on melkein kaksinkertaistunut. Yrityksen poistot ja arvonalennukset ovat vuonna 2021 melkein tuplaantuneet vuoteen 2019 verrattuna, mutta muuten pienentyneet tasaisesti tarkastelujaksolla.

Taulukko 2. Yritys Bravon tilinpäätös lukuja vuosina 2019–2023.

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Liikevaihto	760 581,50	783 863,60	796 334,40	925 260,10	958 355,75
Liikevoitto (-tappio)	56 653,86	98 298,50	71 959,18	65 469,66	29 914,91
Tilikauden voitto (-tappio)	45 325,59	78 413,52	57 560,45	36 353,81	23 570,21
Oma pääoma	233 864,39	296 047,90	335 008,38	347 762,16	344 032,38
Vieras pääoma	37 707,30	43 752,71	46 075,67	40 846,24	97 151,77
Korollinen vieras pääoma	-	-	-	-	-
Lyhytaikainen vieras pääoma	37 707,30	43 752,71	46 075,67	40 846,24	97 151,77
Tase yhteensä	271 571,70	339 800,62	381 084,03	388 608,40	441 184,16
Rahoitusomaisuus	129 492,30	234 054,65	312 429,35	322 322,40	379 644,90
Poistot ja arvonalentumiset	5 554,15	4 165,61	10 602,95	7 952,04	5 964,14

6.3 Yritys Charlie

Yritys Charlie tarjoaa lounasta arkisin ja on iltaisin suljettu. Yrityksellä on myös kahvila ja heiltä voi tilata kakkuja juhliin sekä erilaisia juhla- ja yritysmenuja.

Taulukosta 3 ilmenee selkeästi, että vuoden 2020 liikevaihto on pienentynyt huomattavasti vuoteen 2019 verrattuna ja vuodesta 2020 eteenpäin vuoteen 2023 liikevaihto on pysytellyt suhteellisesti samoissa luvuissa. Tilikauden voitto on vuoden 2019 jälkeen muuttunut hetkellisesti tappioksi ja oma pääomakin on pahimman epidemian ajan jäljiltä negatiivinen. Vuosien 2022 sekä 2023 aikana yritys on onnistunut parantamaan tulostaan ja saanut oman pääoman negatiivisuuden korjattua. Vieraan pääoman määrä on tarkastelujaksolla laskenut huomattavasti ollen vuonna 2023 pääosin lyhytaikaista. Tarkastelujakson aikana yrityksen tase on pienentynyt vuosi vuodelta. Myös yrityksen rahoitusomaisuus on pienentynyt tarkastelujakson alun jälkeen ollen vuonna 2023 reilu kolmannes vuoteen 2019 verrattuna.

Taulukko 3. Yritys Charljen tilinpäätöksen lukuja vuosilta 2019–2023.

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Liikevaihto	502 900,00	330 753,56	286 515,75	335 448,66	361 383,53
Liikevoitto (-tappio)	31 380,35	8 036,88	2 791,09	6 345,01	4 434,31
Tilikauden voitto (-tappio)	25 460,42	-1 919,10	-5 351,06	5 519,30	3 459,68
Oma pääoma	3 089,40	1 170,30	-4 180,76	1 338,54	4 798,22
Vieras pääoma	136 063,34	91 110,55	65 178,51	66 303,95	50 630,26
Korollinen vieras pääoma	82 772,41	46 281,84	26 754,39	26 841,09	15 239,71
Lyhytaikainen vieras pääoma	93 038,16	70 846,43	52 840,56	60 938,30	46 630,26
Tase yhteensä	139 152,73	92 280,85	60 997,75	67 642,49	55 428,48
Rahoitusomaisuus	101 957,72	65 820,84	39 344,44	50 219,63	38 058,04
Poistot ja arvonalentumiset	10 615,09	8 135,37	6 478,98	5 260,73	5 075,93

6.4 Yritys Delta

Yritys Delta oli kahvila-ravintola, joka tarjosi lounasta ja kahvilatuotteita. Yrityksellä oli A-oikeudet ja toimi myös iltatilaisuuksien järjestäjänä. Yritys Deltan varsinainen liiketoiminta lopetettiin vuoden 2023 aikana, jonka johdosta yhtiön taseeseen sisältynyt liikearvo kirjattiin alas. Alaskirjauksella on olennainen

vaikutus yhtiön vuoden 2023 tuloksen muodostumiseen. Yhtiön ensimmäinen tilikausi vuonna 2019 oli 10kk.

Kuten taulukosta 4 selviää, yrityksen liikevaihto on ennen vuotta 2023 ollut kasvusuuntainen. Liiketulos on vuoden 2019 ja 2020 välillä kasvanut merkittävästi tipahtaen kuitenkin vuonna 2021. Liiketoiminnan lopettamisvuotta lukuun ottamatta yritys on tuottanut voittoa koko tarkastelujakson. Yrityksen oma pääoma on ollut nousujohteinen liiketoiminnan lopettamiseen saakka ja vieraan pääoman määrä on pysytellyt suurin piirtein samoissa lukemissa. Yrityksen tase on kasvanut vuosien 2019–2022 aikana yhdessä rahoitusomaisuuden kanssa.

Taulukko 4. Yritys Deltan tilinpäätöksen lukuja vuosilta 2019–2023.

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Liikevaihto	220 811,27	298 942,44	408 537,03	484 995,78	253 910,45
Liikevoitto (-tappio)	6 975,15	25 683,92	1 399,09	3 828,83	-19 600,46
Tilikauden voitto (-tappio)	5 051,20	20 020,94	856,48	2 856,23	-111 824,16
Oma pääoma	5 051,20	27 572,14	28 428,62	31 284,85	4 460,69
Vieras pääoma	183 032,54	191 381,58	197 459,69	189 558,61	20 106,11
Korollinen vieras pääoma	150 000,00	145 000,00	145 000,00	145 000,00	20 000,00
Lyhytaikainen vieras pääoma	33 032,54	46 381,58	52 459,69	44 558,61	106,11
Tase yhteensä	188 083,73	218 953,72	225 888,31	220 843,45	24 566,80
Rahoitusomaisuus	35 268,85	71 078,89	77 709,33	106 671,37	22 709,11
Poistot ja arvonalentumiset	8 534,82	19 111,74	22 221,60	33 246,84	17 434,56

6.5 Yritys Echo

Yritys Echo on leipomokonditoria, joka tarjoaa kahvilatuotteita sekä salaattianoksia paikan päällä nautittavaksi tai tilauksesta. Yritys on avoinna arkisin, jonka lisäksi heillä on Pirkanmaan alueella valittuja reittejä kiertävä pulla-auto.

Taulukosta 5 pääsemme toteamaan, että yrityksen liikevaihto on laskenut vuonna 2020 edellisestä vuodesta, mutta jatkanut tämän jälkeen tasaisesti kasvuaan. Liikevoitto kasvaa tarkastelujaksolla, erityisesti huomion kiinnittää vuoden 2019 ja 2020 välinen, hieman vajaan 100 000 euron, kasvu. Liikevoitto tippui vuonna 2022 vain muutaman tuhat euroa vuoteen 2021 verrattuna ja jatkoi kasvuaan vuonna 2023. Yritys kasvatti myös tilikauden voittoa reippaasti

vuonna 2020 edelliseen tilikauteen verrattuna, jonka jälkeen voitto on pysytellyt 200 000 euron tuntumassa. Yrityksen oma pääoma on noussut huomattavasti. Vuonna 2019 oma pääoma on ollut noin 350 000 euroa ja vuoteen 2023 mennessä kasvanut melkein miljoonaan euroon. Vieraan pääoman määrä on yrityksellä lisääntynyt tarkastelujakson alusta. Vuonna 2019 vieras pääoma on koostunut pelkästään lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta. Vuonna 2021 vierasta pääomaa on ollut noin 490 000 euroa, jonka jälkeen se on vähentynyt ollen vuonna 2023 enää noin 210 000 euroa. Tase on kasvanut vuosien 2019–2021 välillä reippaasti, jonka jälkeen vakiintunut noin 1 100 000 euron tietämille. Rahoitusomaisuudessa nähdään myös melko tasaista kasvua. Tarkastelujakson aikana rahoitusomaisuus on kasvanut noin 120 000 euroa vuodesta 2019 vuoteen 2023.

Taulukko 5. Yritys Echon tilinpäätöksen lukuja vuosilta 2019–2023

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Liikevaihto	769 996,56	729 920,30	740 000,30	766 291,25	789 042,70
Liikevoitto (-tappio)	137 404,92	233 200,12	255 935,30	252 548,10	276 493,84
Tilikauden voitto (-tappio)	107 855,52	184 076,44	202 822,52	198 017,10	217 594,80
Oma pääoma	352 756,66	465 243,12	631 065,60	779 182,70	946 377,50
Vieras pääoma	86 804,78	361 536,55	490 596,10	406 301,27	207 256,04
Korollinen vieras pääoma	47 777,76	296 601,66	433 245,62	363 365,75	144 657,42
Lyhytaikainen vieras pääoma	86 804,78	122 290,94	116 096,13	113 435,65	81 598,54
Tase yhteensä	439 561,44	826 779,70	1 121 661,80	1 185 484,00	1 153 633,50
Rahoitusomaisuus	55 534,70	67 358,51	98 940,15	131 450,52	176 484,42
Poistot ja arvonalentumiset	5 043,91	12 181,98	9 856,11	8 673,24	9 901,10

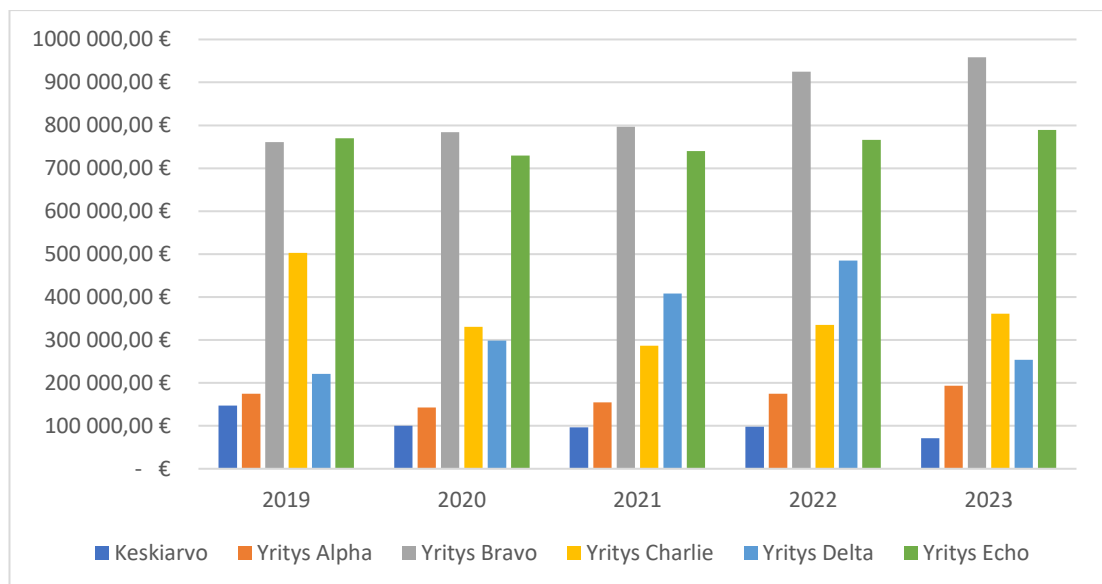
7 VERTAILU

7.1 Liikevaihdon muutos

Seuraavaksi tarkastellaan tutkimuksessa vertailtavien yritysten liikevaihtoa sekä kahvila-ravintolatoimialan liikevaihdon keskiarvoa euromääräisenä. Tilastokeskuksen (Tilastokeskus, 2023) mukaan ravitsemistoimialan vuosien 2019–2022 euromääräisen liikevaihdon keskiarvo liikkuisi noin 1 500 000 euron ja 1 800 000 euron välillä. Vuodelta 2023 Tilastokeskukselta ei ollut

saatavilla vertailtavaa toimialan liikevaihtoa. Tutkimuksessa päädyttiin käyttämään Alma Talentin tietopalvelu Analyssaattorista saatuja kahvila-ravintolatoimialan tunnuslukuja, jotka vastaavat tutkimuksessa käsiteltävinä olevien yritysten toimialoja.

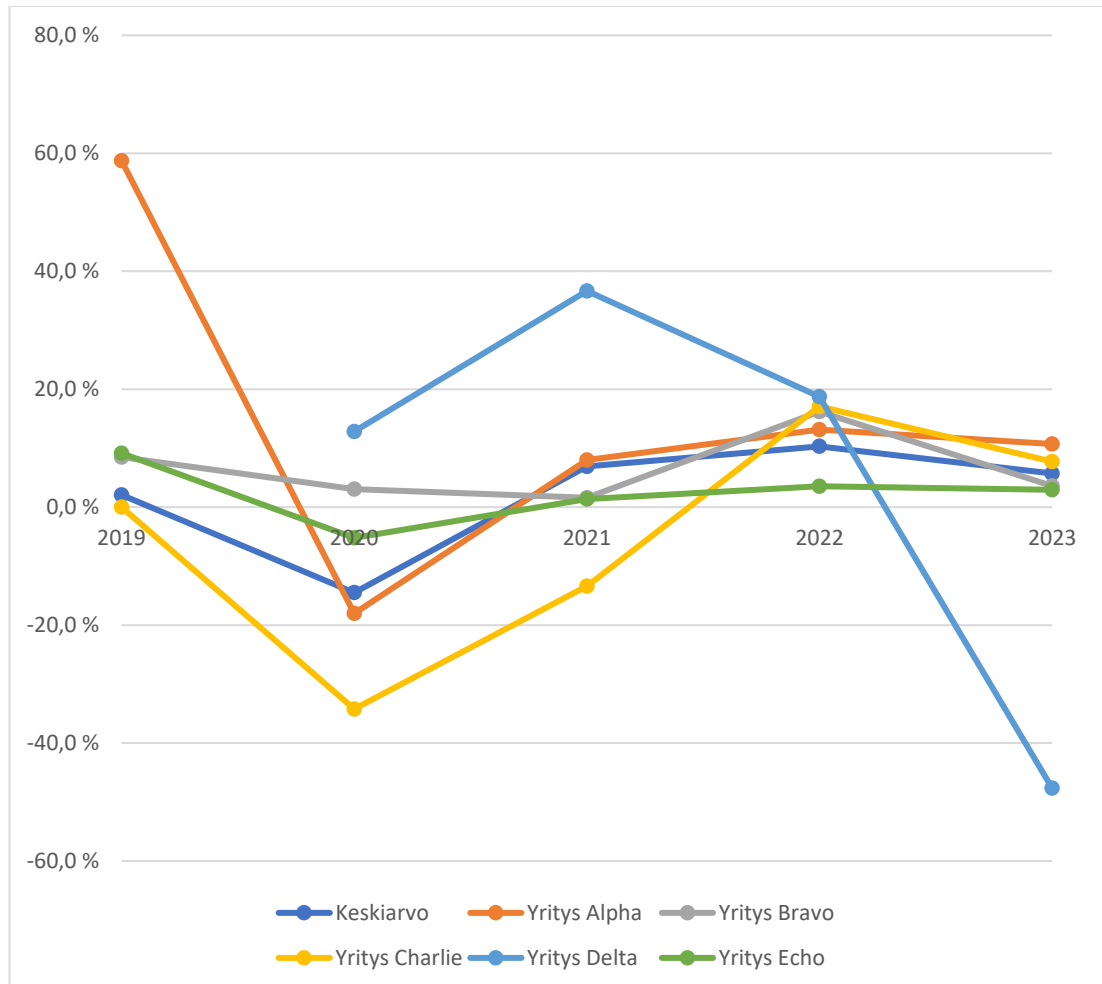
Kuten kuviosta 3 huomataan, kaikkien vertailtavien yritysten liikevaihto on enemmän kuin alan keskiarvo yleensä. Ainoastaan yritys Charlien euromääräinen liikevaihto on tippunut silmiinpistävästi vuodesta 2019 vuoteen 2021. Yritysten euromääräisistä liikevaihdoista ei suoranaisesti ilmene, että koronaepidemiolla olisi ollut merkittävää vaikutusta yritysten liikevaihtoihin.

Kuvio 3. Vertailtavien yritysten sekä toimialan keskimääräinen liikevaihto euroissa vuosina 2019–2023.

Alla kuviossa 4 liikevaihdon muutosprosentti kuvaa selkeämmin liikevaihdossa tapahtunutta muutosta vuosien 2019–2023 välillä. Toimialan keskiarvon muutos on hyvin hillittyä, kun taas yritys Alphan liikevaihdon muutos vuosien 2019 ja 2020 välillä on huomattava. Yritys Deltalla ei ole tarkastelujakson alussa vertailukautta vuodelta 2018, koska yritys on perustettu vuonna 2019. Kaaviossa on havaittavissa, että vuoden 2020 liikevaihdon muutosprosentti on kaikilla yrityksillä laskenut kuten koronaepidemian osalta odotettavissa oli. Ainoastaan yritys Bravolla liikevaihto on jatkanut laskemista vuonna 2021, kun muilla vertailtavilla yrityksillä muutos on jo noususuuntainen. Yritys Deltan liikevaihdon muutos lähtee laskuun vuonna 2022 muiden yritysten muutoksen

kasvaessa. Kaaviosta näemme yritys Deltan varsinaisen liiketoiminnan lopettamisen selkeästi muutosprosentin laskiessa melkein 50 prosenttia. Yritys Bravo on ainoa, jonka muutosprosentti pysyy tarkastelujaksolla positiivisena.

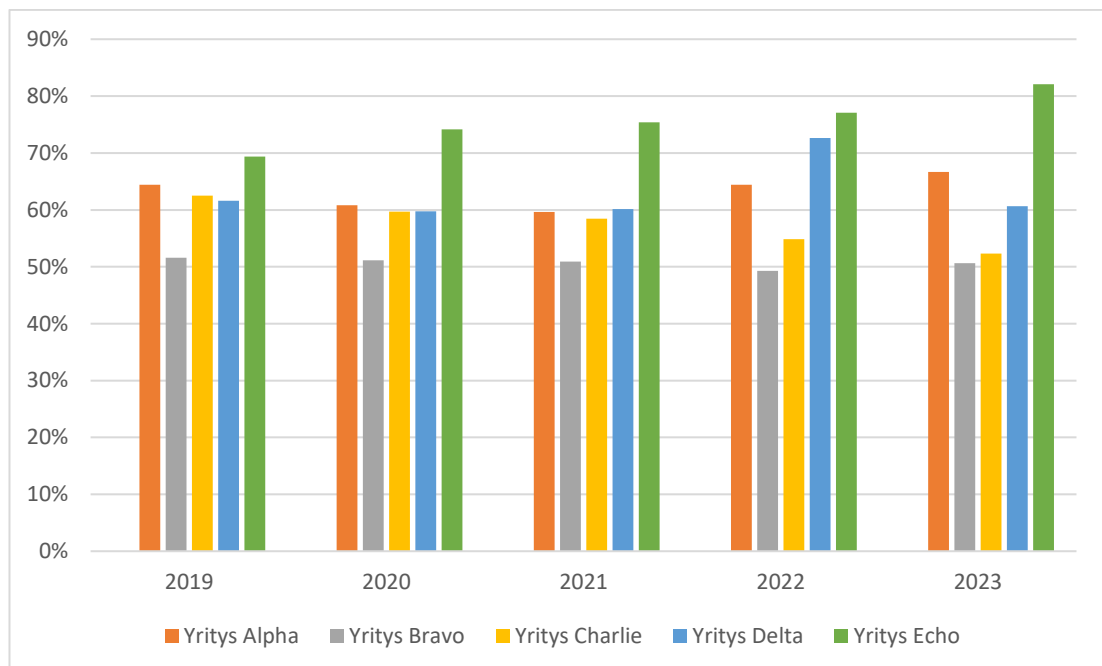

Kuvio 4. Vertailtavien yritysten sekä toimialan keskimääräisen liikevaihdon muutos prosentteina vuosina 2019–2023.

7.2 Kannattavuuden muutos

Kuviosta 5 voidaan nähdä, että vertailtavien yritysten myyntikateprosentit vuosina 2019–2023 eivät ole koronaepidemian aikana juurikaan muuttuneet. Yritys Charlie on ainoa vertailtava yritys, jonka myyntikateprosentti on tasaisesti laskenut tarkasteltavien vuosien aikana, tippuen 10 prosenttiyksikköä. Charljen myyntikate on vähentynyt noin 2 prosenttiyksikköä per tilikausi vuoden 2019 62 prosentista vuoden 2023 52 prosenttiin. Yritys Echolla sen sijaan myyntikateprosentti on noussut tasaisesti koko tarkastelujakson ajan 69

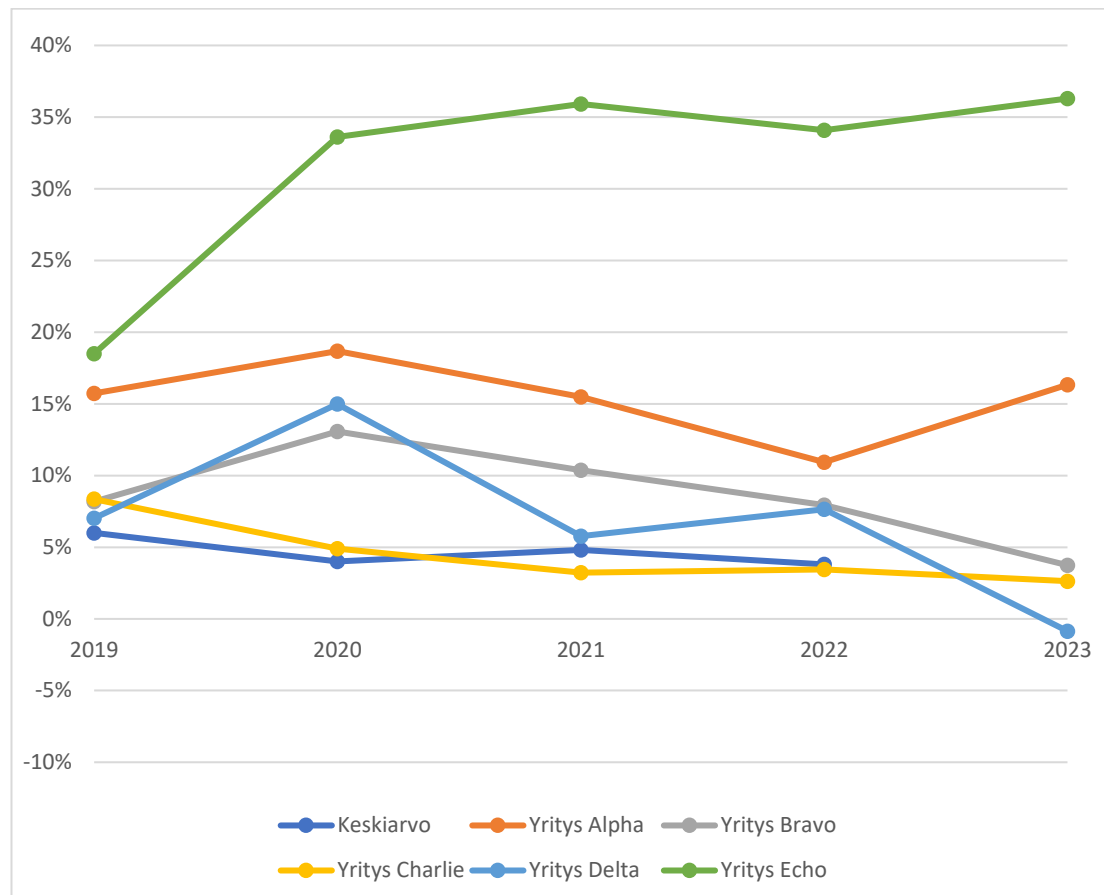
prosentista 82 prosenttiin. Yritys Deltalla myyntikateprosentti on noussut 77 prosenttiin vuonna 2022 muiden vuosien pysytellessä 60 prosentin tuntumassa. Yritys Alphan myyntikate on ollut alhaisimmillaan vuonna 2021 60 prosentissa, mutta noussut vuonna 2022 vuoden 2019 tasolle 64 prosenttiin ja kasvanut edelleen 67 prosenttiin vuonna 2023. Yritys Bravon alhaisin myyntikateprosentti, 49 prosenttia, on vuonna 2022. Muut tarkastelujakson vuodet ovat Bravon osalta joko 51 tai 52 prosenttia.

Kuvio 5. Vertailtavien yritysten myyntikateprosentti 2019–2023.

Yritysten käyttökateprosentit selviävät kuviosta 6. Ensimmäiseksi huomion kiinnittää muista yrityksistä huomattavasti eroava yritys Echon käyttöprosenttia kuvaava sarja. Echon käyttökateprosentti on suurin jo tarkastelujakson alussa, jonka lisäksi yrityksen käyttökateprosentti on juuri koronaepidemian alkumetreillä vuoden 2019 ja 2020 välillä kasvanut reippaasti 18,5 prosentista 33,6 prosenttiin ja jatkanut kasvuaan notkahtaen vain hieman vuonna 2022. Toimialan keskiarvo on vuonna 2019 ollut 6 prosenttia, josta se on vuoteen 2020 verrattuna laskenut 2 prosenttiyksikköä. Yritys Charljen käyttökateprosentti on koko tarkastelujakson laskusuuntainen: 8 prosentista 3 prosenttiin ollen lähimpänä toimialan käyttökateprosentin keskiarvoa. Neljä viidestä yrityksestä on kuitenkin onnistunut kasvattamaan vuoden 2020 käyttökateprosenttiansa vuoteen 2019 verrattuna. Yritys Deltan käyttökateprosentissa

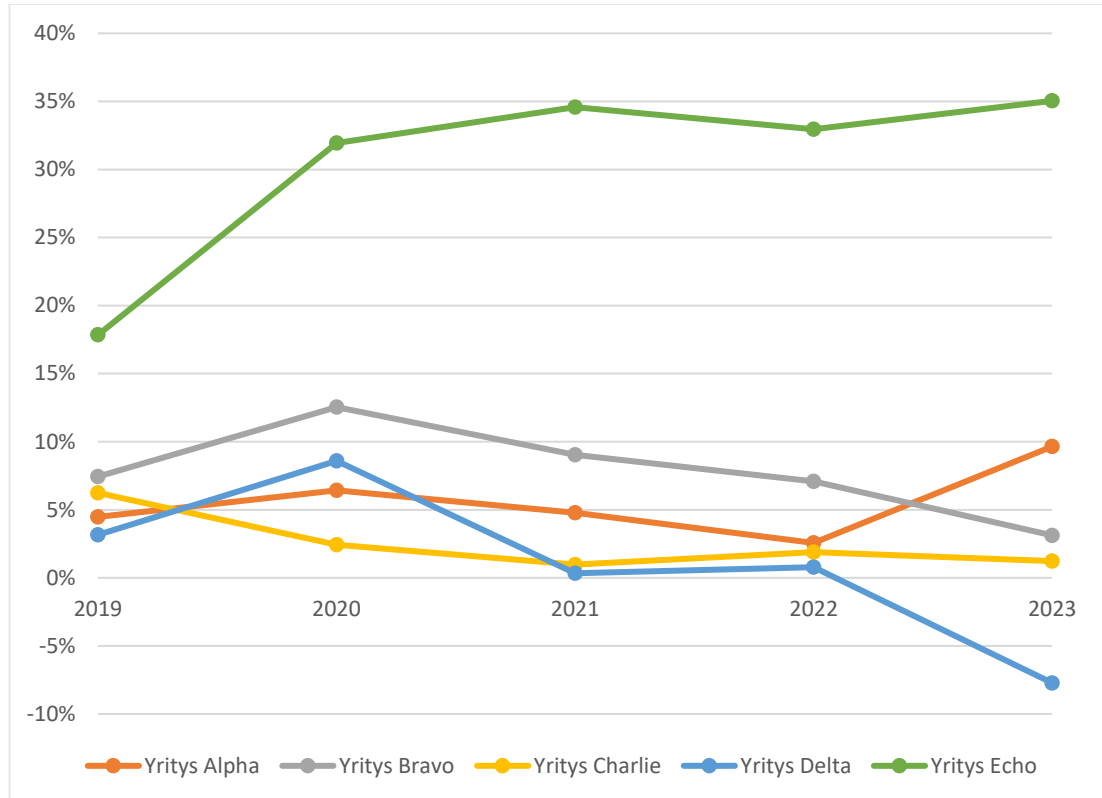
ilmenee eniten vaihtelua laskun ja kasvun suhteissa. Yritys on vuonna 2020 onnistunut kasvattamaan käyttökateprosenttinsa 15 prosenttiin, jonka jälkeen käyttökate on pudonnut vuoden 2019 tasolle ja kivunnut uudelleen 8 prosenttiin vuonna 2022. Vuoden 2023 käyttökateprosentissa on yritys Deltan osalta nähtävissä varsinaisen yritystoiminnan lopetus tilikauden aikana käyttökateprosentin painuessa pakkaselle.

Kuvio 6. Vertailtavien yritysten käyttökateprosentti 2019–2023.

Yritys Echon liikevoittoprosentin sarja on melkein identtinen käyttökateprosentin esittämään sarjaan, kuten alla olevasta kuviosta 7 voidaan havaita. Echon liikevoitto prosentti on vuonna 2019 ollut 18 prosenttia ja vuonna 2020 jo 34 prosenttia. Vuosien 2021 ja 2023 välillä liikevoittoprosentti on 35 prosentin tietämällä. Sekä Alpha, Bravo että Delta onnistuivat Echon tavoin kasvattamaan liikevoittoaan vuoteen 2020, mutta vuonna 2021 kaikkien kolmen liikevaihtoprosentti laski. Erityisesti Deltan liikevoittoprosentti painui 0,3 prosenttiin vuoden 2020 9 prosentista ollen vielä vuonna 2022 vain 0,7 prosenttia. Alphan liikevoittoprosentti on jäänyt 3 ja 6 prosentin väliin vuosina 2019–2022 ja vasta

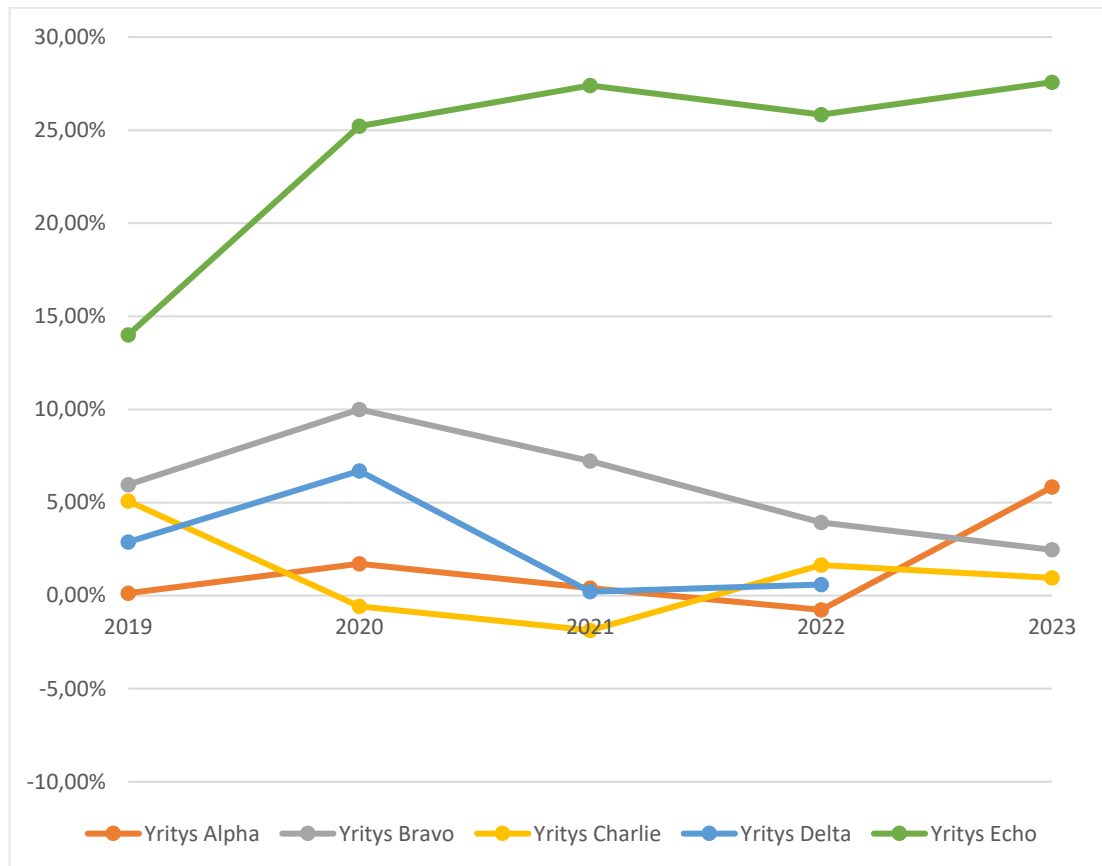
vuonna 2023 noussut 10 prosenttiin. Bravon liikevaihtoprosentti pieneni 10 prosenttiyksikköä vuodesta 2020 vuoteen 2023. Charljen liikevaihtoprosentti vaihteli 1 ja 2 prosenttiyksikön välillä vuosina 2020–2023.

Kuvio 7. Vertailtavien yritysten liikevoittoprosentti 2019–2023.

Kuviossa 8 on verrattu yritysten nettotulosprosenttia. Yritys Deltan vuoden 2023 tunnusluku ei ole vertailukelpoinen liiketoiminnan lopetuksen vuoksi. Vuoden 2023 nettotulosprosentti Deltalla oli -44 prosenttia ja on selkeyden vuoksi sekä luettavuuden parantamiseksi jätetty vertailusta pois. Yritys Alphan nettotulosprosentti sijoittuu vuosien 2019–2022 aikana nollan tuntumaan nouden vasta 2023 6 prosenttiin. Bravon nettotulos on noussut vuodesta 2019 vuoteen 2020 lupaavasti, mutta laskee tasaisesti 3 prosenttiyksikön vuosivauhtia vuoteen 2023. Yritys Charlie on lähtenyt vuonna 2019 melkein samasta tilanteesta Bravon kanssa, mutta yrityksen nettotulosprosentti vajoaa -2 prosenttiin nouden vasta vuonna 2022 2 prosenttiin ja ollen vuonna 2023 1 prosentin. Yritys Echo pärjää jälleen vertailussa erinomaisesti. Yrityksen nettotulosprosentti on kolmen muun yrityksen tavoin kasvanut vuonna 2020 ja

nousua vuodesta 2019 on 11 prosenttiyksikköä. Vuosien 2021 ja 2023 välillä muutosta Echon nettotulosprosentissa ei juurikaan ole.

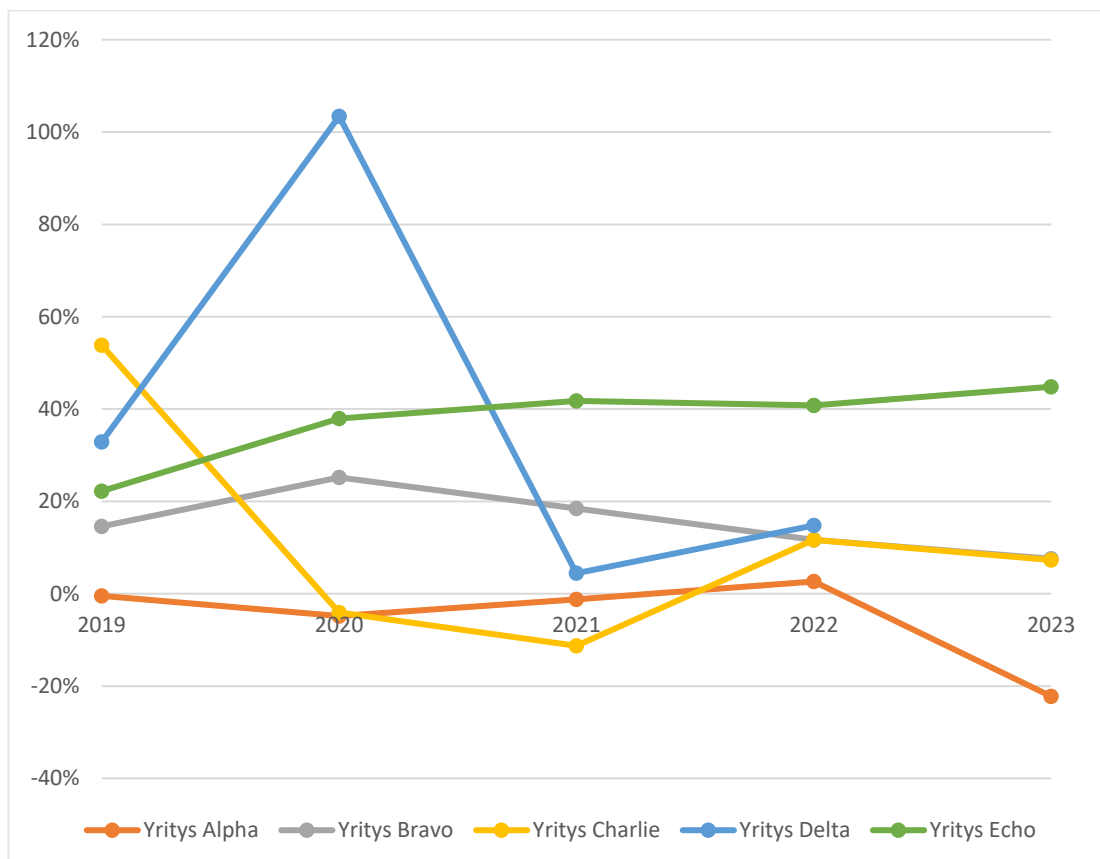

Kuvio 8. Vertailtavien yritysten nettotulosprosentti 2019–2023.

Oman pääoman tuotto prosentti on tässä laskettu käyttäen yritysten nettotulosta sekä oman pääoman keskiarvoa viiden vuoden ajalta. Kuvio 9 nähdään, että yritys Deltan oman pääoman tuotto prosentti on noussut huomattavasti vuosien 2019 ja 2020 välillä, mutta romahtanut vuonna 2021. Vuoteen 2022 Deltan oman pääoman tuotto prosentissa on havaittavissa pientä parannusta tunnusluvun noustessa 15 prosenttiin ollen näin tyydyttävä. Tunnuslukuun vaikuttaa Deltan oman pääoman pienuus ja vuoden 2023 tuotto prosentti oli -578 prosenttia edellä mainitusta liiketoiminnan lopetuksesta johtuen. Tämä on jälleen jätetty kuvioista pois luettavuuden parantamiseksi.

Yritys Alphan oman pääoman tuotto prosentti vuonna 2019 on ollut negatiivinen (-0,4 prosenttia) ja pysynyt negatiivisena vuoteen 2022 saakka, jolloin yrityksen tunnusluku on ollut 2,6 prosenttia. Vuonna 2023 Alphan oman

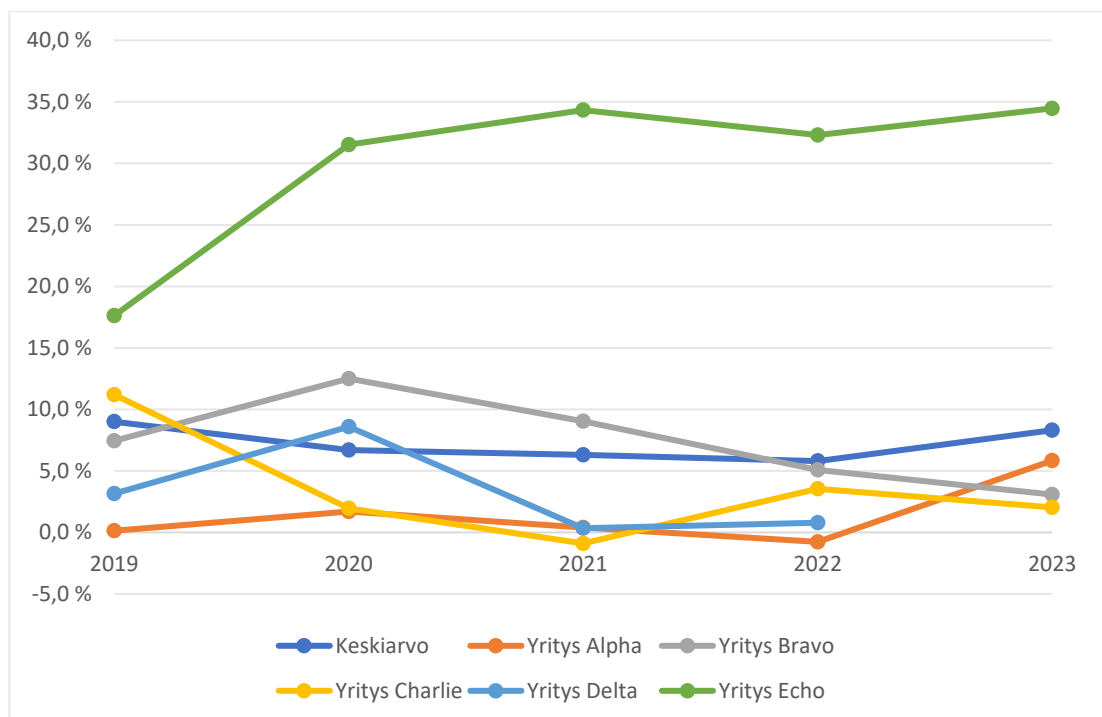
pääoman tuotto prosentti on -22,2 prosenttia. Yritys Bravolla oma pääoma on tarkastelujaksolla kasvanut huomattavasti, joka osaltaan vaikuttaa käsiteltävään tunnuslukuun. Oman pääoman tuotto prosentti on tarkastelujakson alussa kasvanut 14,6 prosentista 25,2 prosenttiin, jonka jälkeen tunnusluku on tasaisesti laskenut ollen vuosina 2022 ja 2023 samassa tilanteessa yritys Charlien kanssa 11,5 prosentin ja 7,5 prosentin luokkaa. Charlien vuosi 2019 näyttää vahvalta oman pääoman tuotto prosenttin ollessa 53,8 prosenttia, mutta vajoaa heti vuonna 2020 -4 prosenttiin ja seuraavana vuonna edelleen -11,3 prosenttiin. Tilanne paranee hieman aiemmin mainittujen vuosien 2022 sekä 2023 osalta. Oman pääoman menettäminen vuonna 2021 voidaan katsoa vaikuttaneen Charlien tunnuslukujen muodostumiseen. Yritys Echo on vertailtavista yrityksistä ainoa, jonka oman pääoman tuotto prosentti on pysynyt koko tarkastelujakson hyvänä yli 20 prosentissa. Huipussaan Echon tunnusluku on vuonna 2023 44,8 prosentissa.

Kuvio 9. Vertailtavien yritysten oman pääoman tuotto prosentti 2019–2023.

Kahvila-ravintolatoimialan sijoitetun pääoman keskiarvo vuosien 2019 ja 2023 aikana ollut 5,8 prosentin ja 9 prosentin välillä, kuten kuviosta 10 selviää.

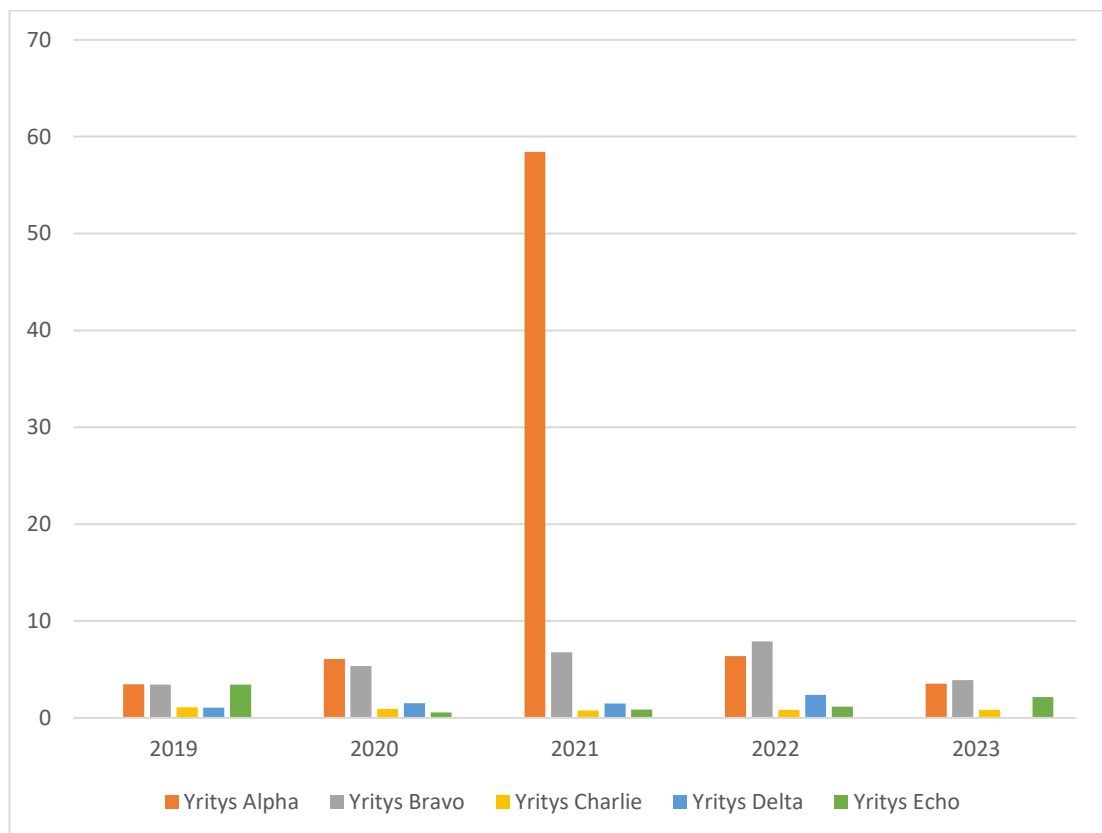
Neljällä yrityksellä viidestä sijoitetun pääoman tuotto prosentti on vuonna 2020 kasvanut vuoteen 2019 verrattuna. Yritys Echo erottuu jälleen vertailussa erinomaisella tunnusluvullaan. Echon liiketulos on kasvanut vuosina 2019–2021 sekä 2023 rahoituskulujen pysyessä hyvin maltillisina koko tarkastelujakson ajan. Yritys Alphan liiketulos sen sijaan pystyy juuri ja juuri kattamaan vuosien 2019–2021 rahoituskuluja, joten sijoitetun pääoman tuotto prosenttikin on heikko vuosina 2019–2022. Vuonna 2023 Alpha saa tunnuslukunsa nousemaan välttäväksi eli 5,8 prosenttiin yrityksen liiketuloksen parantuessa huomattavasti. Yritys Bravon sijoitetun pääoman tuotto prosentti vaihtuu tarkastelujaksolla tyydyttävästä 7,5 prosentista hyväksi 12,5 prosentiksi ja edelleen vuonna 2023 välttävään 3,1 prosenttiin. Yritys Charlien tunnusluku romahtaa vuonna 2020 heikkoon 2 prosenttiin ja edelleen negatiiviseksi -1 prosenttiin rahoituskulujen kaksinkertaistuessa ja liiketuloksen pienentyessä. Deltan sijoitetun pääoman tuotto prosentti vaihtelee vuosien 2019–2022 heikon ja tyydyttävän välillä. Kuviosta on tulkittavuuden parantamiseksi jätetty pois Deltan vuoden 2023 tunnusluku, joka oli -44 prosenttia liikearvon alaskirjauksen myötä.

Kuvio 10. Sijoitetun pääoman tuotto prosentti 2019–2023.

7.3 Maksuvalmiuden muutos

Kuviosta 11 ilmenee, että yritys Alphan quick ratio on järjestyttävän korkea vuonna 2021. Tämä kertoo, että tilinpäätöshetkellä 2021 Alphalla on ollut erinomaiset mahdollisuudet selviytyä lyhytaikaisista veloistaan. Alphan rahoitusomaisuus ei juurikaan ole tarkastelujaksolla muuttunut, mutta lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä on yrityksellä olematon. Myös muina vuosina Alphan maksuvalmiuden tunnusluvut ovat erinomaiset.

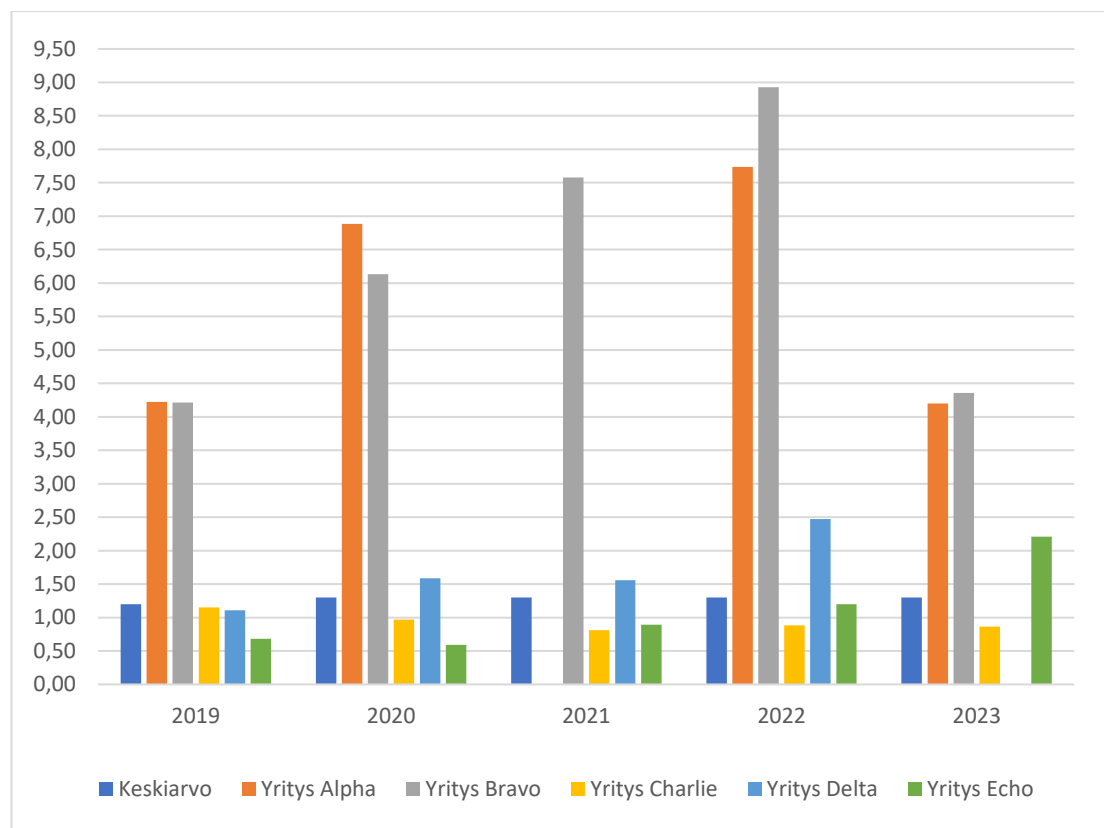

Kuvio 11. Vertailtavien yritysten quick ratio 2019–2023.

Koska quick ratio ja current ratio tunnuslukuina mittaavat hyvin samaa asiaa, ovat yritysten arvot kuvioissa 11 ja 12 melkein samat. Alla esitettävästä kuvioista 13 on jätetty yritys Alphan tunnusluku vuodelta 2021 pois, jotta nähtäisiin paremmin yritysten välinen ero current ratio tunnusluvun osalta.

Kahvila-ravintolatoimialan current ration keskiarvo on vuonna 2019 1,2 ja vuosina 2020–2023 1,3 eli tyydyttävällä tasolla. Yritys Alphan current ratio tunnusluku on aikaisemmin mainitun quick ration tavoin korkea koko tarkastelujakson

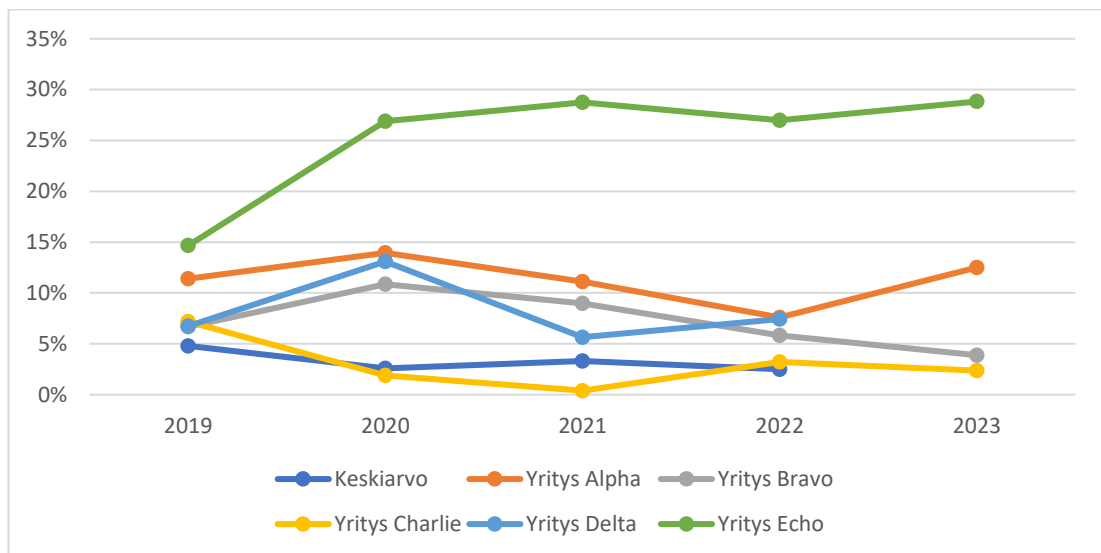
ajan. Vuosina 2019 ja 2023 tunnusluku Alphalla on 4,2 vuonna 2020 6,9 ja vuonna 2022 7,73. Yritys Bravon tunnusluvut seuraavat lähellä Alphan tunnuslukuja. Isoimmat eroavaisuudet näiden kahden yrityksen välillä nähdään vuosina 2020 ja 2022, jolloin Bravon current ratio arvot ovat 6,1 ja 8,9. Suuri arvo current ratiossa ei ole pelkästään positiivinen asia, sillä liian suuret arvot voivat kertoa yrityksen kassavarojen tehottomasta käytöstä. Yritys Deltan current ratio on tyydyttävällä tasolla vuosina 2019–2021 ja hyvä vuonna 2022 arvolla 2,47.

Kuvio 12. Vertailtavien yritysten current ratio 2019–2023.

Vertailtaessa yritysten rahoitustulosprosenttia toimialan keskiarvoon kuviossa 13 on otettava huomioon, että tunnusluvun keskiarvoa vuodelta 2023 ei ollut saatavilla. Yritys Deltan vuoden 2023 rahoitustulosprosentti (-37 %) on myös tästä kuvioista jätetty pois tarkastelun selkeyttämiseksi. Negatiivinen rahoitustulosprosentti viestii siitä, että yritys ei ole pystynyt kattamaan juoksevia rahoituskuluja, mutta Deltan tapauksessa se heijastaa yrityksen varsinaisen liiketoiminnan lopettamista tilikaudella 2023. Yritys Echon rahoitustulosprosentti on tarkasteltavan joukon korkein. Vuoteen 2020 yritys on parantanut

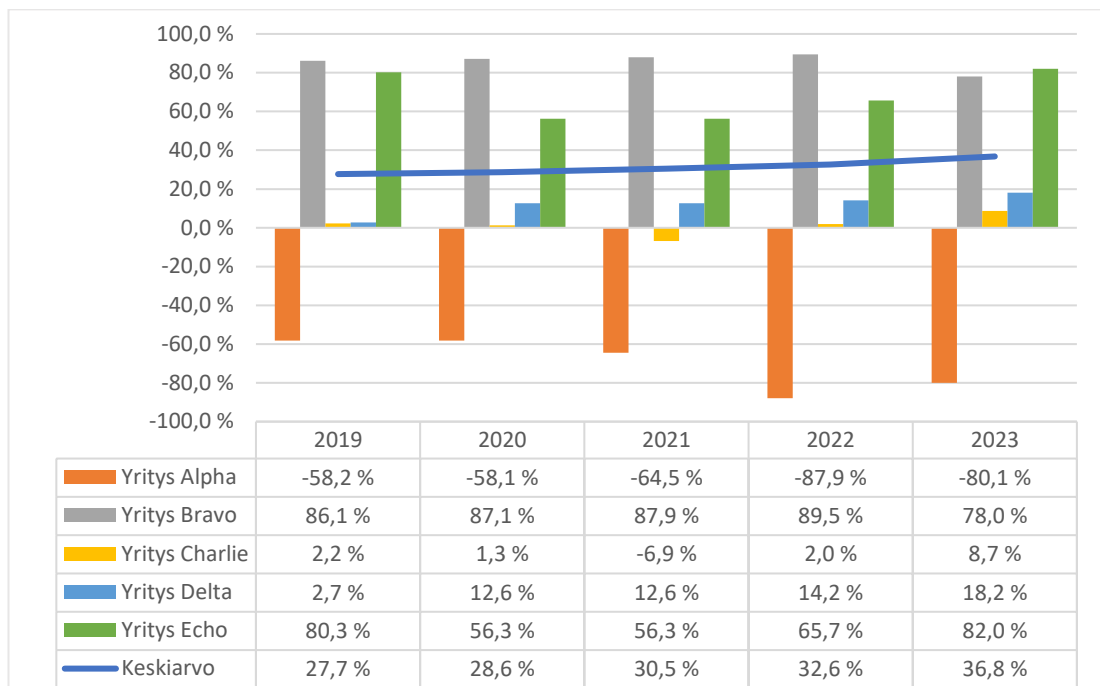
rahoitustulosprosenttiaan 12 prosenttiyksikköään, jonka jälkeen pysytellyt suhteellisen vakaana vaihdellen 27 prosentin ja 29 prosentin välillä. Kaikkien yritysten tunnusluvut ovat rahoitustulosprosentin osalta pysyneet positiivisena koko tarkastelujakson, josta voidaan päätellä, että yritysten tulorahoitus on riittänyt.

Kuvio 13. Vertailtavien yritysten rahoitustulosprosentti 2019–2023.

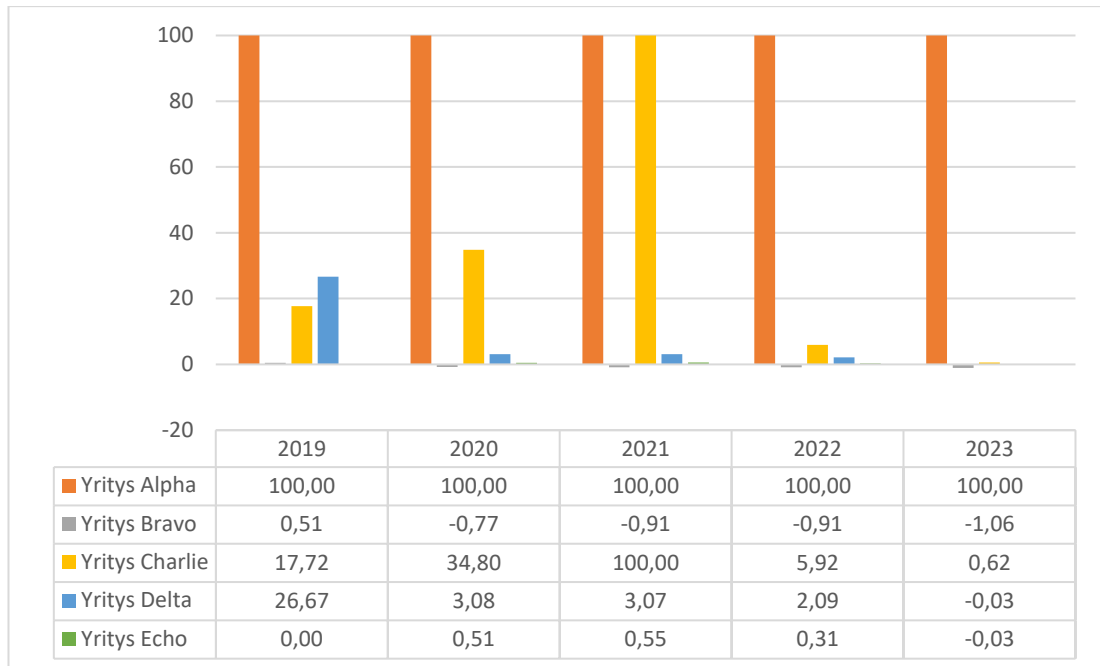
7.4 Vakavaraisuuden muutos

Mitattaessa vertailtavien yritysten omavaraisuusastetta, yritys Alphan tunnusluku pistää kuviossa 14 heti silmään negatiivisuudellaan. Alphan omapääoma on koko tarkastelujakson negatiivinen, joka luonnollisesti vaikuttaa tunnusluvun muodostumiseen. Alan keskiarvo sijoittuu tarkasteltavien vuosien aikana 27,7 prosentin ja 36,8 prosentin väliin ja tutkimukseen valikoituneet yritykset pärjäävät omavaraisuusasteen vertailussa joko erittäin hyvin tai huonosti toimialan keskiarvoon verrattaessa. Yli 50 prosentin omavaraisuusastetta pidetään erinomaisena. Yritys Bravon ja Echon omavaraisuusasteet ovat tarkastelujakson ajan todella korkeat, joten heillä oli lähtökohtaisesti paremmat mahdollisuudet selvitä koronaepidemian mahdollisesti aiheuttamista taloudellisista vaikeuksista pidemmällä aikavälillä. Yritys Charlien ja Deltan omavaraisuusasteet ovat heikkoja eli alle 15 prosentti vuosien 2019–2022 aikana, mutta toisin kuin Charlie, Delta onnistuu kasvattamaan oman tunnuslukunsa välttäväksi vuoteen 2023 mennessä.

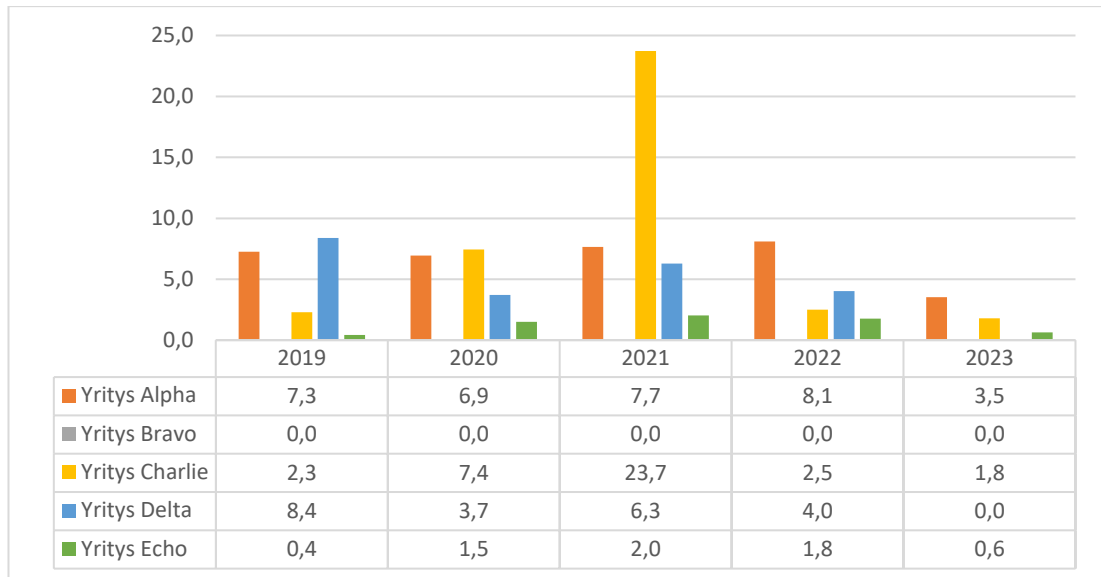
Kuvio 14. Vertailtavien yritysten omavaraisuusaste ja alan keskiarvo 2019–2023.

Kuvio 15 on mielenkiintoista luettavaa, kun tarkastellaan yritysten nettovelkaantuneisuusasteita. Yleisesti ottaen alle 10 prosentin nettovelkaantumisaste on erinomainen ja alle 60 prosentinkin katsotaan olevan hyvä. Yritys Alphan nettovelkaantuneisuus on 100 prosenttia, eli heikko koko viiden vuoden tarkastelujakson ajan. Yrityksen rahoituksellinen liikkumavara on erittäin kapea korkean velkaantuneisuuden vuoksi. Yritys Charlien nettovelkaantuneisuus kääväisee 100 prosentissa, mutta pysyy muina vuosina hyvänä ja laskien vuonna 2023 jopa 0,6 prosenttiin. Bravolla ja Echolla nettovelkaantumisaste on koko tarkastelujakson ajan erinomainen, eli yrityksen pääomarakenne on vahva. Deltan tunnusluku on vuonna 2019 26,6 prosentilla hyvä ja laskee myös erinomaiselle tasolle vuodesta 2020 lähtien.

Kuvio 15. Vertailtavien yritysten nettovelkaantumisaste 2019–2023.

Kuvio 16 näyttää vertailtavien yritysten vieraan pääoman takaisinmaksuaikaa. Alphan takaisinmaksuaika on välttävä vuosina 2019–2022 vaihtuen tyydyttäväksi vuonna 2023. Kuvioista voidaan huomata, että yrityksen Bravon tunnusluku on nolla, koska yrityksellä ei ole lainkaan korollista vierasta pääomaa. Charlien rahoitustulos on vuonna 2021 todella pieni, jonka johdosta tunnusluku nousee hetkellisesti korkeaksi, melkein 24 vuoteen. Takaisinmaksuajan heilahtelu tilikausittain on normaalia yrityksen tulorahoituksen vaihdellessa. Deltan tunnusluku vaihtelee tyydyttävän ja välttävän välillä yritystoiminnan lopettamiseen saakka. Yritys Echon tunnusluku pysyy melko tasaisena koko tarkastelujakson ajan vaihdellen erinomaisen ja hyvän välillä. Pitkät takaisinmaksuajat voivat ennustaa yritysten konkurssiherkkyyttä, mutta tarkasteltavina olevien yritysten vieraan pääoman takaisinmaksuaika viiden vuoden ajalta ei indikoi velanhoidokyvyn heikkoutta.

Kuvio 16. Vertailtavien yritysten vieraan pääoman takaisinmaksuaika vuosissa 2019–2023.

8 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa koronaepidemian vaikutuksista kahvila-ravintolatoimialan yritysten taloudellisiin tilanteisiin, kannattavuuteen, maksuvalmiuteen sekä vakavaraisuuteen. Ennen tutkimuksen aloittamista perehdyttiin tilinpäätöksen merkitykseen informaation lähteenä, koska tilinpäätöksen sisällön tunteminen on erittäin tärkeää tulkittaessa yrityksen taloudellista tilannetta tilinpäätösaineiston pohjalta. Tutkimuksen suorittamisen kannalta oli tärkeää tutustua erilaisiin tilinpäätöksen analysointimenetelmiin, joista tähän työhön valikoitui tunnuslukuanalyysi.

Opinnäytteen teoriaosuudessa käytiin ensin läpi kirjanpitolain ja -asetuksen asettamat vaatimukset tilinpäätöksen laatimisesta sekä tase- ja tuloslaskelman sisällöt. Työssä esiteltiin tutkimuksen toteuttamiseksi valikoitunut tunnuslukuanalyysi-menetelmä ja menetelmässä käytettävissä olevat varsinaiset tunnusluvut sekä niiden laskentaperiaatteet. Tunnuslukuanalyysissä tutkimuksen kohteena olevien yritysten tilinpäätökset poimittiin Alma talent Analysointitietopalvelusta ja numeroitiin Excel-taulukko-ohjelmaan. Tilinpäätökset

nimettiin uudelleen opinnäytetyöhön, jotta tunnuslukuanalyysin kohteena olevat yritykset eivät olisi tunnistettavissa tai yksilöitävissä.

Tutkimuksen kohteena olevien kahvila-ravintoloiden kannattavuutta arvioitiin kuuden eri tunnusluvun mukaan, jotta saataisiin laaja-alainen käsitys yritysten kannattavuudesta eri näkökulmat huomioiden. Osalla yritysten myyntikatteissa on tapahtunut vain lievää laskua tarkastelujaksolla toisten pysytellessä melko stabiilina tai jopa kasvaessa. Käyttökateprosentteissa on tapahtunut huomattavaa laskua vuoden 2020 jälkeen aina vuoteen 2022 saakka yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Useimmilla yrityksistä käyttökateprosentti on jatkanut laskua vuonna 2023, mutta kahdella yrityksellä käyttökateprosentti on saatu nousemaan hyväksi: joko vuoden 2019 tasolle tai korkeammalle. Liikevoittoprosentti on kolmella yrityksellä laskenut alkutilanteeseen verrattuna ja jää tyydyttävälle tasolle vain yhdellä yrityksistä tarkastelujakson lopuksi. Kolmen yrityksen liikevoittoprosentti jää alle 5 prosentin ollen näin heikko ja ainoastaan yhden yrityksen liikevoittoprosentti on hyvällä tasolla. Sekä nettotulosprosentin että oman pääoman tuottoprosentin vertailu yritysten kesken kertoo, että ainoastaan yhden yrityksen tunnusluvut jäävät hyvälle tasolle koronaepidemian jäljiltä muiden jäädessä tyydyttävälle tai jopa heikolle tasolle. Samoin käy myös sijoitetun pääoman tuottoprosentin kanssa. Neljän viidestä yrityksestä tulisi pyrkiä parantamaan kannattavuuttaan. Heikko kannattavuus heikentää myös yritysten maksuvalmiutta sekä vakavaraisuutta. Kannattavuuden lisäämiseksi on olemassa monia erilaisia toimenpiteitä, kuten erilaiset SWOT-analyysiin perustuvat säästötoimenpiteet, myynnin parantaminen markkinoinnilla sekä optimaalinen työvoimasuunnittelu (Markus, 2022).

Yritysten maksuvalmiutta tarkasteltiin tutkimuksessa pääasiallisesti current ration sekä rahoitustulosprosentin kautta. Current ratio on kahdella yrityksellä pudonnut heikoksi tarkastelujakson aikana ja vain toisella näistä yrityksistä se myös jää heikoksi vuonna 2023. Kahden yrityksen Current ratio tunnusluku on huomioitavan korkea ja voi siis kertoa kassavarojen tehottomasta käytöstä. Tunnusluvuissa on nähtävissä todella paljon eroja yritysten välillä ja kolmen yrityksen tunnusluku on erinomainen vuonna 2023 lopun kahden jäädessä välttäväksi tai heikoksi. Rahoitustulosprosentti kertoo, että yhtä yritystä lukuun

ottamatta yritykset ovat pystyneet kattamaan rahoituskulunsa koronaepidemian aikana rahoitustuloksen laskusta huolimatta. Ainoastaan yhdellä yrityksellä rahoitustulos nousi tarkastelujakson aikana ja se välittyi rahoitustulosprosentin reippaalla kasvulla. Maksuvalmiuden parantamiseksi yritykset voisivat esimerkiksi tehostaa varaston hallintaa.

Vakavaraisuuden tunnuslukuina työssä käytettiin omavaraisuusastetta, nettovelkaantumistasetta sekä vieraan pääoman takaisinmaksuaikaa. Kahden yrityksen omavaraisuusaste oli jo lähtökohtaisesti huono. Näiden yritysten omavaraisuusasteessa ei tapahtunut merkittävää muutosta tarkastelujaksolla ja vuoden 2023 tulos on tunnusluvun osalta heikko. Huomioitavaa on, että kahden yrityksen omavaraisuusaste oli vuoden 2019 vertailussa reilusti toimialan keskiarvoa korkeampi ja pysyi erinomaisena vuoteen 2023 saakka. Myös nettovelkaantumistasete oli todella heikko samoilla yrityksillä, joiden omavaraisuusaste huono. Näiden yritysten kasvumahdollisuudet ovat tunnuslukujen perusteella heikentyneet. Kaksi yrityksistä on onnistunut pitämään nettovelkaantumistasensa erinomaisena alle 10 prosentissa myös koronaepidemian ajan. Mitattaessa vieraan pääoman takaisinmaksuaikaa vertailussa ei ilmene suuria muutoksia kuin hetkellisesti. Kaikkien yritysten tunnusluku palaa vuoteen 2023 mennessä joko hyväksi tai tyydyttäväksi. Kannattavuuden parantamiseksi yritysten on hyvä tarkastella liiketoiminnan kustannuksia. Hintojen nostaminen olisi tehokas tapa parantaa kannattavuutta, mutta tämän kanssa kannattaa olla varovainen, ettei hintojen korotus alenna myyntimääriä.

Tutkimuksen tulosten perusteella on havaittavissa, että samalla maantieteellisellä alueella sijaitsevien sekä samankaltaisten kahvila-ravintoloiden taloudellinen kehitys on kaikkiin toimialan yrityksiin kohdistuneiden koronarajoitusten keskellä eronnut toisistaan. Eroihin on vaikuttanut yrityksen aikaisempi taloudellinen kehitys sekä yritysten toiminnan sopeuttaminen epidemian aikana. Yritykset, joiden maksuvalmius oli jo hyvällä tasolla ennen epidemian alkamista, selvisivät myös koronaepidemian aiheuttamista haasteista hyvin. Selvitettäessä koronaepidemian vaikutuksia ravintolatoimialan yrityksiin olisi tulevaisuudessa hyvä ottaa huomioon yritysten saamat valtion tuet. Hyvänä jatkotutkimusaiheena olisi myös tulevaisuudessa uuteen vastaavaan epidemiaan

varautumisen mahdolliset toimenpiteet esimerkiksi maksukyvyyn ja kannattavuuden kannalta.

LÄHTEET

Alma Talent. (n.d.). Tunnuslukuopas. Haettu 9.5.2024 osoitteesta <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas>

Eduskunta. (10.5.2022). Valmiuslain käyttöönottoaminen korona-aikana. Haettu 17.5.2024 osoitteesta https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/valmiuslain-kayttoonottaminen-koronavirustilanteessa.aspx

HE 39/2021. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähi-kontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2021/20210039>

Ikäheimo, S., Malmi, T. & Walden, R. (2019). Yrityksen laskentatoimi. (8., uudistettu painos). Alma Talent Oy.

Kallunki, J-P. (2022). Tilinpäätösanalyysi. (2., uudistettu painos). Alma Talent.

Kerbs, T. (2023). Juoksevasta kirjanpidosta tilinpäätökseen käytännönläheisesti. (4., uudistettu painos). Kauppakamari.

Kirjanpitoasetus 1339/1997. Haettu 6.5.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339>

KirjPL 1336/1997. Kirjanpitolaki. Haettu 5.5.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>

Laki ravitsemisyriyten uudelleentyölistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä 403/2020. Haettu 20.5.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20200403>

Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. (2023). Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. (12., uudistettu painos). Alma Talent Oy.

Markus, M. (22.2.2022) 8 Tapaa parantaa pienen ravintolan tai kahvilan kannattavuutta. Haettu 2.6.2024 osoitteesta <https://avecmedia.fi/bisnes/8-tapaa-parantaa-pienen-ravintolan-tai-kahvilan-kannattavuutta/>

Niskanen, J. & Niskanen M. (2003). Tilinpäätösanalyysi. Edita. Publishing Oy.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. (2015). Kehittämistyön menetelmät: Uudenlaista osaamista liiketoimintaan (3.–4. painos). Sanoma Pro Oy

Onnettomuustutkintakeskus. (2021). Koronaepidemian ensimmäinen vaihe Suomessa vuonna 2020. https://www.turvallisuustutkinta.fi/material/collections/20210630071110/7RRUvNDBZ/P2020-01_Korona.pdf

Salmi, I. (2020). Mitä tilinpäätös kertoo? (10., uudistettu painos). Edita. <https://www.elliibrary.com/>

- Seppänen, H. (2011). Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. Kauppakamari.
- Salomão, A. (26.7.2023). Reliability vs Validity in Research: Measuring What Matters. <https://mindthegraph.com/blog/reliability-vs-validity-in-research/>
- Taloustutka. (n.d.). Tunnusluvut – Tilinpäätösanalyysi tutuksi. Haettu 12.5.2024 osoitteesta <https://product.taloustutka.fi/tunnusluvut-etusivu/>
- Tilastokeskus. (2023). Yritykset toimialoittain 2018–2022 muuttujina toimiala (TOL2008), vuosi ja tiedot [tilasto]. StatFin. Haettu 24.5.2024 https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_yrti/stat-fin_yrti_pxt_13vy.px/
- THL. (29.1.2020). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Matkailijalla todettu koronavirus tartunta Lapin keskussairaala. Haettu 17.5.2024 osoitteesta <https://thl.fi/-/matkailijalla-todettu-koronavirus-tartunta-lapin-keskussairaala>
- Tomperi, S. (2023). Käytännön kirjanpito. (31., uudistettu painos). Edita. <https://www.ellibslibrary.com/>
- TEM. (n.d.). Työ- ja elinkeinoministeriö. Toimintaohjeita yrityksille koronavirus tilanteessa. Haettu 20.5.2024 osoitteesta <https://tem.fi/koronavirus/toimintaohjeita-yrityksille>
- TEM. 4.6.2020. Työ- ja elinkeinoministeriö. Suuri osa ravitsemisyrittäjistä saa hyvitystä toiminnan rajoittamisesta ilman hakemusta – tukea työllistämiseen voi hakea 5. kesäkuuta alkaen. Haettu 20.5.2024 osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/suuri-osa-ravitsemisyrittajista-saa-hyvitysta-toiminnan-rajoittamisesta-ilman-hakemusta-tukea-tyollistamiseen-voi-hakea-5-kesakuuta-alkaen>
- Valli, R. (2015). Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. (2., uudistettu painos). PS-kustannus. <https://www.ellibslibrary.com/>
- Valtioneuvosto. (16.3.2020). Hallitus totesi Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirus tilanteen vuoksi. Haettu 17.5.2024 osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/-/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirus-tilanteen-vuoksi>
- Valtiokonttori. (5.1.2024). Koronatuettujen yritysten. Haettu 20.5.2024 osoitteesta <https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/korvaus-ja-vahinkopalvelut/yritysten-kustannustuki/>
- Vilka, H. (2007). Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Tammi. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0099-9>
- Yritystutkimus ry. (2017). Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. (10., korjattu painos). Gaudeamus Oy.

LIITE 1: OPINNÄYTETYÖHÖN LASKETUT TUNNUSLUVUT

<i>Myyntikate%</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Yritys Alpha</i>	64 %	61 %	60 %	64 %	67 %
<i>Yritys Bravo</i>	52 %	51 %	51 %	49 %	51 %
<i>Yritys Charlie</i>	62 %	60 %	58 %	55 %	52 %
<i>Yritys Delta</i>	62 %	60 %	60 %	73 %	61 %
<i>Yritys Echo</i>	69 %	74 %	75 %	77 %	82 %

<i>Käyttökate%</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Keskiarvo</i>	6,00 %	4,00 %	4,80 %	3,80 %	
<i>Yritys Alpha</i>	15,73 %	18,68 %	15,48 %	10,93 %	16,33 %
<i>Yritys Bravo</i>	8,18 %	13,07 %	10,37 %	7,94 %	3,74 %
<i>Yritys Charlie</i>	8,35 %	4,89 %	3,24 %	3,46 %	2,63 %
<i>Yritys Delta</i>	7,02 %	14,98 %	5,78 %	7,64 %	-0,85 %
<i>Yritys Echo</i>	18,50 %	33,62 %	35,92 %	34,09 %	36,30 %

<i>Liikevoitto%</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Yritys Alpha</i>	4 %	6 %	5 %	3 %	10 %
<i>Yritys Bravo</i>	7 %	13 %	9 %	7 %	3 %
<i>Yritys Charlie</i>	6 %	2 %	1 %	2 %	1 %
<i>Yritys Delta</i>	3 %	9 %	0 %	1 %	-8 %
<i>Yritys Echo</i>	18 %	32 %	35 %	33 %	35 %

<i>Nettotulos%</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Yritys Alpha</i>	0 %	2 %	0 %	-1 %	6 %
<i>Yritys Bravo</i>	6 %	10 %	7 %	4 %	2 %
<i>Yritys Charlie</i>	5 %	-1 %	-2 %	2 %	1 %
<i>Yritys Delta</i>	3 %	7 %	0 %	1 %	-44 %
<i>Yritys Echo</i>	14 %	25 %	27 %	26 %	28 %

<i>Oman pääoman tuotto%</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Yritys Alpha</i>	0 %	-5 %	-1 %	3 %	-22 %
<i>Yritys Bravo</i>	15 %	25 %	18 %	12 %	8 %
<i>Yritys Charlie</i>	54 %	-4 %	-11 %	12 %	7 %
<i>Yritys Delta</i>	33 %	103 %	4 %	15 %	
<i>Yritys Echo</i>	22 %	38 %	42 %	41 %	45 %

<i>Sijoitetun pää- oman tuotto%</i>	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Keskiarvo</i>	9 %	7 %	6 %	6 %	8 %
<i>Yritys Alpha</i>	0 %	2 %	0 %	-1 %	6 %
<i>Yritys Bravo</i>	7 %	13 %	9 %	5 %	3 %
<i>Yritys Charlie</i>	11 %	2 %	-1 %	4 %	2 %
<i>Yritys Delta</i>	3 %	9 %	0 %	1 %	-44 %
<i>Yritys Echo</i>	18 %	32 %	34 %	32 %	34 %

<i>Quick ratio</i>	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Yritys Alpha</i>	3,47	6,09	58,43	6,39	3,52
<i>Yritys Bravo</i>	3,43	5,35	6,78	7,89	3,91
<i>Yritys Charlie</i>	1,1	0,93	0,74	0,82	0,82
<i>Yritys Delta</i>	1,07	1,53	1,48	2,39	
<i>Yritys Echo</i>	3,43	0,57	0,85	1,16	2,16

<i>Current ratio</i>	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Keskiarvo</i>	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3
<i>Yritys Alpha</i>	4,22	6,88	67,48	7,73	4,2
<i>Yritys Bravo</i>	4,21	6,13	7,58	8,93	4,36
<i>Yritys Charlie</i>	1,15	0,97	0,81	0,89	0,86
<i>Yritys Delta</i>	1,11	1,59	1,56	2,47	0
<i>Yritys Echo</i>	0,68	0,59	0,89	1,2	2,21

<i>Rahoitustulos%</i>	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Keskiarvo</i>	5 %	3 %	3 %	3 %	
<i>Yritys Alpha</i>	11 %	14 %	11 %	8 %	13 %
<i>Yritys Bravo</i>	7 %	11 %	9 %	6 %	4 %
<i>Yritys Charlie</i>	7 %	2 %	0 %	3 %	2 %
<i>Yritys Delta</i>	7 %	13 %	6 %	7 %	-37 %
<i>Yritys Echo</i>	15 %	27 %	29 %	27 %	29 %

<i>Omavaraisuus- aste</i>	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Keskiarvo</i>	27,70 %	28,60 %	30,50 %	32,60 %	36,80 %
<i>Yritys Alpha</i>	-58,20 %	-58,10 %	-64,50 %	-87,90 %	-80,10 %
<i>Yritys Bravo</i>	86,10 %	87,10 %	87,90 %	89,50 %	78,00 %
<i>Yritys Charlie</i>	2,20 %	1,30 %	-6,90 %	2,00 %	8,70 %
<i>Yritys Delta</i>	2,70 %	12,60 %	12,60 %	14,20 %	18,20 %
<i>Yritys Echo</i>	80,30 %	56,30 %	56,30 %	65,70 %	82,00 %

<i>Nettovelkaantumisaste</i>	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Yritys Alpha</i>	100	100	100	100	100
<i>Yritys Bravo</i>	0,509	-0,765	-0,911	-0,908	-1,058
<i>Yritys Charlie</i>	17,722	34,797	100	5,92	0,617
<i>Yritys Delta</i>	26,674	3,083	3,072	2,093	-0,03
<i>Yritys Echo</i>	0,004	0,506	0,551	0,306	-0,025

<i>Vieraan pääoman takaisinmaksuaika vuosissa</i>	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Yritys Alpha</i>	7,26	6,935	7,663	8,103	3,515
<i>Yritys Bravo</i>	0	0	0	0	0
<i>Yritys Charlie</i>	2,291	7,445	23,72	2,49	1,785
<i>Yritys Delta</i>	8,39	3,705	6,283	4,016	0
<i>Yritys Echo</i>	0,423	1,511	2,037	1,758	0,636

<i>Liikevaihto €</i>	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Keskiarvo</i>	147 149,00	100 586,00	96 606,00	97 781,00	71 256,00
<i>Yritys Alpha</i>	174 529,14	143 070,84	154 535,75	174 837,69	193 525,05
<i>Yritys Bravo</i>	760 581,50	783 863,60	796 334,40	925 260,10	958 355,75
<i>Yritys Charlie</i>	502 900,00	330 753,56	286 515,75	335 448,66	361 383,53
<i>Yritys Delta</i>	220 811,27	298 942,44	408 537,03	484 995,78	253 910,45
<i>Yritys Echo</i>	769 996,56	729 920,30	740 000,30	766 291,25	789 042,70

<i>Liikevaihdon muutos%</i>	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Keskiarvo</i>	2,10 %	-14,50 %	6,90 %	10,30 %	5,70 %
<i>Yritys Alpha</i>	58,80 %	-18,00 %	8,00 %	13,10 %	10,70 %
<i>Yritys Bravo</i>	8,50 %	3,10 %	1,60 %	16,20 %	3,60 %
<i>Yritys Charlie</i>	0,00 %	-34,20 %	-13,40 %	17,10 %	7,70 %
<i>Yritys Delta</i>		12,80 %	36,70 %	18,70 %	-47,60 %
<i>Yritys Echo</i>	9,10 %	-5,20 %	1,40 %	3,60 %	3,00 %